

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ДЕПОЗИТНОЇ ПОЛІТИКИ БАНКУ	8
1.1. Сутність депозитних ресурсів банку та операцій пов'язаних з їх формуванням.....	8
1.2. Формування депозитної політики банку та методи залучення депозитних ресурсів	19
1.3. Система залучення депозитних ресурсів банку.....	27
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1	37
РОЗДІЛ 2. ЗАЛУЧЕННЯ ДЕПОЗИТНИХ РЕСУРСІВ В ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК»	39
2.1. Загальна характеристика діяльності ПАТ КБ «Приватбанк»...	
2.2. Аналіз депозитних ресурсів в ПАТ КБ «Приватбанк»	49
2.3. Механізм залучення депозитних ресурсів в ПАТ КБ «Приватбанк».....	54
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2	64
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ДІЯЛЬНОСТІ ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК» ПО ФОРМУВАННЮ ДЕПОЗИТНИХ РЕСУРСІВ	65
3.1. Напрямки удосконалення депозитної політики ПАТ КБ «Приватбанк».....	65
3.2. Удосконалення депозитної програми ПАТ КБ «Приватбанк».....	74
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3	78
ВИСНОВКИ	80
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	83
ДОДАТКИ.....	90

ВСТУП

На сучасному етапі розвитку ринку фінансових послуг, коли економіка гостро відчуває потребу в не дорогих кредитних ресурсах, банківська система повинна повністю цю потребу задовольняти. Для цього банкам в першу чергу необхідно сформувати достатню ресурсну базу, а якщо брати до уваги що більшу частину ресурсів банку складають саме депозитні, то постає питання в залученні великих обсягів коштів для їх перерозподілу між суб'єктами господарювання.

Серед суб'єктів фінансово-господарської діяльності комерційні банки - це рушійна сила економіки, котра являється «кровоносною системою» для всього ринку через те, що через неї проходять практично всі наявні на фінансовому ринку ресурси. Банківська система являється акумулятором вільних грошових ресурсів, котрі перерозподіляються на ринку в ті сектори економіки, де вони принесуть найбільшу вигоду, а отже і найбільш стрімкий розвиток економіки країни.

Актуальність теми дослідження. Депозитні ресурси банку це основа ресурсної бази банку, без якої існування банківської системи ставиться під сумнів, тому від аналізу, формування і управління депозитними ресурсами залежить як стан економіки країни так і світова економіка в цілому.

Мета дипломної роботи - дослідження аспектів формування депозитної політики та вдосконалення методів залучення депозитних ресурсів.

Об'єктом дослідження є система відносин з формування депозитних політики банку.

Предмет дослідження - аналіз організаційних аспектів пов'язаних зі залученням ресурсів з депозитних джерел.

Досягнення мети передбачає вирішення наступних завдань:

- визначити сутність депозитних ресурсів та джерел їх формування;
- проаналізувати механізм формування депозитної політики банку та методи залучення депозитних ресурсів;

- дослідити сутність механізму залучення депозитних ресурсів банку;
- розробити рекомендації щодо удосконалення методів залучення депозитних ресурсів.

Саме ці питання будуть висвітлені в даному звіті, для з'ясування яких, будуть використані наступні методи аналізу:

- аналіз звітності;
- горизонтальний аналіз;
- вертикальний аналіз;
- математичні методи.

Основною метою управління охороною праці в банку є підготовка, прийняття та реалізація рішень з питань охорони праці, які забезпечували б безпечні і не шкідливі умови праці, збереження здоров'я та великої працездатності всіх працівників банку в процесі їх трудової діяльності при мінімальних витратах на охорону праці.

Для виконання вищезазначеної мети потрібно виконувати такі основні завдання:

- забезпечення обліку, та доведення до всіх працівників банку управлінської, нормативно-правової, довідкової та навчально-методичної інформації з охорони праці в такому необхідному об'ємі щоб виконувалися безпечно виконання трудових обов'язків;

- забезпечення організації навчання з питань охорони праці і професійного відбору працівників відповідно з вимогами нормативно правових актів з охорони праці;

- забезпечення призначення відповідальних осіб, за рішення конкретних питань охорони праці, розподіл обов'язків, прав та відповідальності відповідальних осіб і виконавців з питань охорони праці.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ДЕПОЗИТНОЇ ПОЛІТИКИ БАНКУ

1.1. Сутність депозитних ресурсів банку та операцій пов'язаних з їх формуванням

Для здійснення своєї діяльності в повному обсязі, комерційні банки повинні мати достатню кількість коштів. Так як банк не може повноцінно функціонувати за рахунок лише власних коштів, то він докладає максимум зусиль для залучення ресурсів з інших джерел. Такі кошти являють собою залучені ресурси, або депозитні ресурси банку. Структура даного виду ресурсів зазнавала значних змін упродовж існування банківської системи, в першу чергу це зумовлено розвитком світової економіки, формуванням нових потреб клієнтів, а отже і появою багатьох нових видів банківських продуктів і послуг.

Депозитні ресурси по своїй суті є залученими, бо мають добровільний та персональний характер залучення, а запозичені ресурси - не депозитний спосіб акумуляції. Отже, щоб остаточно розібратися в сутності депозитних і залучених ресурсів, потрібно розглянути визначення котрі надаються різними науковцями, що вивчали дане питання.

А.М. Мороз у підручнику «Гроші та кредит» зазначає «залучені кошти банку - це сукупність коштів на поточних, депозитних та інших рахунках банківських клієнтів (юридичних та фізичних осіб), на рахунках громадських організацій, різноманітних суспільних фондів, які розміщуються в активи з метою отримання прибутку чи забезпечення ліквідності банку» [1, С.531].

С.М. Фролов у підручнику «Банківська справа і основи митного регулювання в Україні: теорія та практика» наводить таке визначення: «депозитні залучені ресурси - кошти, внесені в банк фізичними і юридичними особами на певні рахунки і використані ними відповідно до режиму рахунка і банківського законодавства» [2, С.65].

У Постанові Правління Національного банку України № 91 «Положення про порядок визначення та формування обов'язкових резервів для банків України» поняття залучені кошти розглянуті як «кошти юридичних та фізичних осіб у національній та в іноземній валюті (у тому числі в банківських металах)» [3].

О.Я. Стойко у підручнику «Банківські операції» визначає залучені кошти біль з точки зору рахунків, на яких розміщуються грошові кошти - «сукупність коштів на поточних, депозитних, ощадних рахунках клієнтів, які в подальшому розміщуються в активі з метою отримання прибутку банком» [4].

О.В. Васюренко у посібнику «Банківський менеджмент» представляє депозитні ресурси так: «сукупність залучених банком ресурсів, що забезпечують йому необхідні резерви відповідно до вимог законодавства і дають понад ці резерви основний обсяг коштів для кредитування» [5, С.117]. А у підручнику «Банківські операції» визначає залучені кошти як «кредиторська заборгованість банку, що виникла внаслідок попередніх операцій і яка має бути погашена у визначений термін» [6].

О.А. Кириченко у підручнику «Банківський менеджмент» зазначає залучені кошти як «основне джерело формування ресурсів комерційного банку, які спрямовуються на проведення активних операцій, що мають певні умови та повинні відповідати діючому законодавству» [7, С.71].

Економічна енциклопедія бібліотеки В.Н. Воеводіна дає спрощене визначення депозитним ресурсам - «кошти, розміщені у банку для зберігання і використання з умовою подальшої виплати процентів вкладникам» [8].

В.І. Міщенко подає в своїй роботі таке визначення залучених ресурсів - «ресурси, які акумульовані на поточних та розрахункових рахунки клієнтів за рахунок ощадних та строкових вкладів фізичних та юридичних осіб, вкладів до запитання, а також кошти на кореспондентських рахунках інших банків» [9].

Д.П. Олійник подає «депозитні ресурси» як «залучені на рахунки

кошти від фізичних та юридичних осіб, що в подальшому використовуються банком для проведення активних операцій та отримання прибутку» [10].

У навчальному посібнику «Банківські операції» В.І. Капран зазначає депозитні ресурси як «кошти фізичних та юридичних осіб на депозитних та поточних рахунках у банку, що внесені на певний строк та під визначений відсоток» [11].

Розглядаючи наведені вище визначення можна зрозуміти, що думки в авторів розходяться, і чіткого розуміння депозитних ресурсів банку немає, що призводить до ототожнення депозитних ресурсів з депозитами. Слід сказати, що депозитні ресурси більш широке поняття так як включає в себе не лише депозити, а й кошти на поточних та інших рахунках своїх клієнтів і кореспондентів.

На нашу думку поняття «депозитні ресурси» більш краще висвітлено А.М. Морозом у підручнику «Гроші та кредит» - «сукупність коштів на поточних, депозитних та інших рахунках банківських клієнтів (юридичних та фізичних осіб), на рахунках громадських організацій, різноманітних суспільних фондів, які розміщуються в активи з метою отримання прибутку чи забезпечення ліквідності банку» [1, С.531].

Як ми знаємо банківська установа у своїй діяльності надає великий спектр послуг та операцій. Серед них є такі: залучення коштів фізичних і юридичних осіб і приймання на зберігання, обслуговування й управління цінними паперами. Слід вміти розрізняти дані операції, основною відмінністю являється те, що при зберіганні об'єктом є цінні папери, а при депозитних операціях об'єктом є грошові ресурси. Тобто депозитні ресурси формуються лише за рахунок грошових коштів, а не цінних паперів.

Також слід розглянути, що є основою перебування грошових коштів на рахунках у банківських установах. Досить багато науковців вважають, що в основі цього лежить мотив зберігання. Тобто внесення грошових коштів на рахунки банківських установ проводиться для їх зберігання. Але на нашу думку кошти в банківську установу вносяться саме для управління.

Для зберігання є характерними дві речі: платність із боку власника предмета зберігання і поверненість того ж предмета зберігання. Сама банківська установа розмежовує зберігання (індивідуальні сейфи, які відповідають вимогам зберігання) та управління («вклади» чи «депозити»). Банківська установа проводить саме управління коштами, які перебувають у неї на «вкладних» чи «депозитних» рахунках так як управління включає і залучення, і зберігання, і вкладання, і повернення, і платність «вкладу» чи «депозиту».

Отже, на сьогодні юридичні й фізичні особи передають власні кошти до банківської установи для ефективного управління ними.

Інструментами, які використовуються банками при формуванні депозитних ресурсів, на сучасному етапі розвитку банківської системи і економіки в цілому є:

- депозити фізичних та юридичних осіб;
- залишки на поточних рахунках клієнтів.

При залученні банком депозитних ресурсів слід пам'ятати про велику кількість різноманітних факторів, основними з яких є:

- імідж банківської установи на відповідному ринку;
- ефективність маркетингової політики банку з боку;
- кваліфікований персонал банківської установи;
- сучасні технології надання банківських послуг клієнтам;
- широкий спектр послуг, які надаються клієнтам у процесі обслуговування їх поточних та депозитних рахунків;
- ефективне розміщення залучених депозитних ресурсів, що визначає потребу в цих ресурсах;
- поточний ринковий попит на депозитні ресурси;
- рівень регулювання з боку Національного банку;
- законодавчі обмеження на здійснення залучення ресурсів з депозитних джерел;
- поточний стан економіки (рівень інфляції, наявність вільних ресурсів

у клієнтів, тощо) [10].

Також одним з визначальних факторів, що визначає можливість банку залучати депозитні ресурси є стійка клієнтська база. Для її формування потрібно докласти чимало зусиль як маркетингового відділу так і інших відділів банку. Так як недостатньо просто прорекламувати той чи інший продукт, або банківську установу в цілому, потрібно мати, що рекламувати, банківські продукти повинні бути цікавими і корисними для клієнтів, послуги надаватися чітко і вчасно, ставлення до кожного клієнта повинно бути гарним, незалежно від цілі його приходу до банківської установи. Тобто це досить важка і кропітлива робота, яка є основою успішного розвитку кожного банку.

О. А. Кириченко у навчальному посібнику «Банківський менеджмент» поділяє депозитні ресурси банку на керовані та некеровані. В основу такого поділу покладено строки їхнього розміщення у банках. До керованих ресурсів відносять постійні й стабільні кошти банків, тобто строкові депозити, а до некерованих - депозити до запитання. Банк приділяє цьому питанню досить багато уваги, адже майже всі активні операції банку проводяться за рахунок не власних коштів, і якщо не слідкувати за строками залучення і запозичення коштів, і не враховувати ці показники при розрахунках, то можна зазнати доволі значних втрат у разі прояву ризику ліквідності [7, С.71].

До некерованих ресурсів О. А. Кириченко відніс кошти до запитання - залишки на поточних, розрахункових, розподільчих, бюджетних рахунках юридичних осіб, залишки на кореспондентських рахунках «лоро», на карткових рахунках і кошти на поточних і розрахункових рахунках фізичних осіб. Кошти до запитання по кожному із цих балансових рахунків нестійкі, їхнє прогнозування проблематичне не лише для банку, а часто й для самого клієнта

- власника рахунку. Тобто є велика імовірність, що дані кошти фактично можуть бути вилучені з банку в будь який момент, що призводить

до значних втрат ліквідності в наслідок їх використання в довгострокових активних операціях.

На рис. 1.1 можна побачити рахунки на яких розміщуються депозитні ресурси.



Рис. 1.1. Рахунки на яких розміщуються депозитні ресурси [10]

Також депозитні ресурси можна поділити за суб'єктом залучення:

- депозитні ресурсів фізичних осіб;
- депозитні ресурси юридичних осіб;
- депозитні ресурси державних організацій;
- депозитні ресурси інших банків.

Депозитні ресурси мають багато класифікаційних ознак. Але взагалі депозити поділяють на депозити до запитання, строкові та ощадні депозити. Розглянемо кожен зазначених видів більш детально.

«Депозити до запитання - це кошти, що знаходяться на поточних, бюджетних рахунках, на кореспондентських рахунках комерційних банків і використовуються власниками залежно від потреби в цих коштах. Умови сплати процентів за залишками коштів за цими рахунками визначаються у двосторонніх угодах при відкритті цих рахунків». До депозитів до запитання (або онкольних депозитів) відносять: залишки на поточних рахунках

клієнтів; кошти місцевих бюджетів та позабюджетних фондів; кошти на коррахунках інших банків (рахунках «лоро»); кошти в розрахунках (невикористані залишки за акредитивами, лімітованими чековими книжками, кошти замовників на спеціальних рахунках у разі розрахунків за капітальними вкладеннями в цілому за об'єкт); вклади населення до запитання [14].

Так як ці депозити розміщені не на визначений термін, відсотки, які нараховуються на залишки по таким рахункам, є досить низькими, а умови їх сплати визначаються у двосторонніх угодах між клієнтом і банком, при відкритті цих рахунків.

Депозити до запитання є значною часткою у структурі депозитних ресурсів, так як вони є дешевими ресурсами для банку. Але з іншої сторони вони є не досить вигідними, так як через неможливість чіткого прогнозування руху таких ресурсів, банк повинен тримати на своїх рахунках достатню кількість ліквідних коштів, щоб погасити свої зобов'язання у наслідок вилучення депозитів до запитання. Це в свою чергу досить негативно впливає на прибутковість банку. До головних способів утримування клієнтів, а отже і їх депозитів є зважена і ефективна політика маркетингового відділу, направлена на поліпшення іміджу банку, а також на задоволення різноманітних потреб свої клієнтів.

Для покриття операційних витрат, пов'язаних з веденням поточних рахунків, банк стягує з клієнта комісійну винагороду. Комісія може утримуватися з депозитного процента. Слід сказати, що деякі банки не стягують комісії з безпроцентних рахунків за умови зберігання на них стабільного залишку не нижче встановленого рівня.

«Депозити на визначений строк - це кошти, що зберігаються на окремих депозитних рахунках у комерційному банку протягом встановленого строку, який визначається при їх відкритті».

До таких ресурсів належать:

- депозитні рахунки юридичних осіб;

- рахунки з обліку ощадних (депозитних) сертифікатів;
- строкові та цільові рахунки фізичних осіб;
- рахунки із збереження бюджетних коштів або коштів з фінансування капітальних вкладень на відповідний строк, у визначений період [13].

По таким депозитам сплачується високий процент так як строкові депозити є найвигіднішим ресурсом для банку, бо є стабільним та зручним для планування. Ставка по депозиту залежить від його виду, строку та інших умов, що зазначаються в депозитному договорі.

Строкові вклади для здійснення поточних платежів не використовуються. Тобто якщо вкладник бажає змінити суму внеску то він може розірвати депозитну угоду і переоформити свій строковий вклад, на нових умовах. При достроковому вилученні коштів з термінового депозиту власник, як правило, позбавляється передбачених угодою процентів, або отримує менші проценти [10].

Слід сказати про таку форму строкових депозитів як сертифікати. Які діляться на ощадні (надаються фізичним особам) та депозитні (надаються юридичним особам).

«Ощадний (депозитний) сертифікат - це письмове свідоцтво банку про депонування грошових коштів, яке засвідчує право власника сертифіката або його правонаступника на одержання після закінчення встановленого строку суми вкладу (депозиту) та процентів, установлених сертифікатом, у банку, який його видав» [14].

Щодо сертифікатів, то вони мають суттєву перевагу над строковими вкладками, оформленими депозитними договорами. Це зумовлено тим, що на вторинному ринку цінних паперів сертифікат може бути достроково проданий власником іншій особі з одержанням прибутку за час зберігання і без зміни при цьому обсягу ресурсів банку. Це вигідно так як дострокове вилучення власником строкового вкладу означає для нього втрату прибутку, а для банку - втрату частини ресурсів [10].

Також виділяють ощадні вклади (депозити), які різняться від строкових

саме можливістю поповнення, довгостроковим та цільовим характером. До них відносять зазвичай накопичувальні депозити (пенсійні, вклади до 18 років, тощо).

Щодо ощадних депозитів, то вони слугують для накопичення грошових заощаджень. Власнику ощадного вкладу видається іменне посвідчення про зроблений ним внесок у формі ощадної книжки, в якій позначаються всі операції на рахунку. Без попереднього повідомлення власника внеску, зняти кошти з ощадного внеску неможна. Період завчасного попередження може бути регламентований законом (як засіб державного регулювання) або встановлюватися за договором між банком і власником рахунку. Ощадні вклади для банку є одним із кращих видів ресурсів, так як передбачають тривале і стабільне перебування на рахунку залишку грошових коштів [9].

Також слід зосередити увагу на виникненні в процесі залучення депозитних ресурсів конкретних ризиків.

Кожен банк здійснює депозитні операції, що відрізняються умовами, строкам, валютою залучення коштів та складом суб'єктів економічних відносин з приводу розміщення в банку тимчасово вільних коштів. А відтак, виникає велике розмаїття факторів, що впливають на ймовірність виникнення ризикової ситуації в процесі формування депозитних коштів та розпорядження ними банками.

Факторами депозитного ризику можуть бути такі, що пов'язані з достроковим вилученням коштів як з об'єктивних причин, так і суб'єктивних мотивів клієнтів; зміною темпів інфляції в наслідок чого знижується чи зростає ціна ресурсів на ринку; появою нових ринків більш дешевих ресурсів; зміною в курсовій політиці центрального банку і норм резервування залучених ресурсів банків; співвідношенням попиту і пропозиції на ринку депозитів юридичних і/або фізичних осіб та інші. Їх можливу сукупність можна визначити як прями фактори депозитного ризику, що відображають специфіку операцій банку по залученню тимчасово вільних коштів економічних агентів ринку для подальшого використання з метою отримання

доходів і прибутку[11].

Поряд з цим ризики депозитних операцій можуть бути обумовлені дією будь-яких факторів, що впливають на рівень надійності і фінансової стійкості банку, оскільки від цього залежить рівень довіри суб'єктів ринку до певного банку і банківської системи країни в цілому. Оскільки банківська діяльність відрізняється багатофункціональністю (сучасний банк в країнах з розвинутою ринковою економікою виконує 300-500 операцій), виникає безліч факторів депозитного ризику, що проявляють свою дію не прямо, а опосередковано. Таким чином за характером впливу фактори ризику депозитних операцій поділяються на прямі і опосередковані (непрямі).

Прямі фактори безпосередньо впливають на рівень довіри клієнтів до банків, на їх рішення щодо збереження коштів в банківській установі і, відповідно, на рівень ризиків депозитних операцій.

Непрямі фактори підривають надійність банків та обмежують їх можливості щодо виконання своїх зобов'язань перед клієнтами та підвищують рівень ризиків депозитних операцій, що в результаті може спричинити неповернення клієнту депозитних ресурсів, дострокове вилучення клієнтами своїх коштів, чи переведення їх до інших банків.

Економічними наслідками як прямих, так і опосередкованих факторів депозитного ризику може бути нераціональна структура депозитних ресурсів банку, в результаті чого він може понести фінансові втрати (включаючи і збитки) за результатами їх розміщення в різні види активів. Крім того, негативними наслідками факторів ризику в сфері залучення банком фінансових ресурсів може бути погіршення іміджу банку як кредитної установи, що спеціалізується на роботі з «чужими» коштами.

Проблема депозитних ризиків загострюється тим, що банкам притаманний системний ризик, а тому підрив довіри до одного банку може викликати масовий відплив коштів і з інших банків. За таких умов проблема депозитного ризику виходить за рамки банків і їх клієнтів, а розповсюджується на всю економічну систему країни. А відтак, проблема

управління факторами ризику депозитних операцій банків набуває загальнодержавного характеру.

Велике розмаїття факторів і негативні наслідки депозитного ризику банку для суб'єктів депозитних операцій і економіки країни в цілому обумовлює необхідність систематизації факторів депозитних ризиків з позицій управлінського впливу щодо їх запобігання та мінімізації.

Головним принципом класифікації факторів депозитного ризику, як об'єкту управління, є середовище виникнення ризиків (зовнішнє чи внутрішнє), в якому діють учасники ринку депозитних операцій, з урахуванням контрольованих і неконтрольованих факторів, за умов наявності прямих і зворотних зв'язків [11].

Відповідно до цього фактори виникнення депозитних ризиків поділяються на внутрішні і зовнішні. До внутрішніх відносяться фактори, виникнення яких безпосередньо залежить від діяльності банківської установи. В своїй більшості вони обумовлені неефективною депозитною політикою банку, відсутністю чітко визначеної стратегії його поведінки на ринку депозитних ресурсів, недостатнім рівнем маркетингових досліджень цього сегменту ринку банківських послуг і рівнем кваліфікації менеджменту банку, недосконалістю політики збуту депозитних послуг, комунікаційної політики їх просування на ринок, організаційної структури банківської установи та іншими чинниками. Відносно цієї групи факторів банк має можливість запобігати їх негативного наслідку, що відбувається шляхом попереджувальних дій щодо їх появи, або мінімізувати їх прояв шляхом розробки і реалізації відповідних заходів, що зменшать силу впливу того чи іншого негативного фактору на стан, обсяги, та ціну банківських депозитів. Таким чином, внутрішні фактори депозитного ризику є керовані на рівні самого банку, що дозволяє попереджувати і мінімізувати їх негативний вплив на результати діяльності банківської установи на ринку а також на економічні інтереси власників депозитних коштів.

При визначенні зовнішніх факторів депозитного ризику банку слід

враховувати те, що в їх складі можуть діяти фактори, що формуються як в межах країни, так і поза її межами.

Зовнішні фактори депозитного ризику банку, що виникають в межах країни, в свою чергу, поділяються на фактори ризику депозитних операцій макрорівня і мікрорівня.

При визначенні зовнішніх факторів, що формуються на макрорівні слід, враховувати наступне. По-перше, передумовами зовнішніх факторів депозитного ризику на макрорівні можуть бути зміни в макроекономічній і/або політичній ситуації в країні, що є досить актуальним в нашій державі. По-друге, дія цих факторів впливає на рівень депозитного ризику як банку, так і його клієнтів, які розмістили свої кошти на банківських рахунках. По-третє, такі фактори можуть впливати на ризик депозитних операцій прямо чи опосередковано.

Враховуючи наведене, визначаються можливості і методи регулювання факторів виникнення депозитних ризиків банку. Так, з точки зору попередження і зниження ризику депозитних операцій банк і його клієнти не можуть впливати на дію зовнішніх факторів макрорівня. Вони повинні проводити їх моніторинг і враховувати прояв дії цих факторів при здійсненні депозитних операцій. В той же час регулювання таких ризиків може бути забезпечено на рівні центрального банку в складі інструментів грошово-кредитної політики [11].

1.2. Формування депозитної політики банку та методи залучення депозитних ресурсів

Для забезпечення стабільності і надійного функціонування в нашій державі комерційних банків важливу роль відіграє формування науково обґрунтованої банківської політики, основним елементом якої є депозитна політика. Це пов'язано з тим, що основна частина банківських ресурсів створюється у процесі проведення депозитних операцій, від ефективності і

правильності організації яких залежить у кінцевому результаті стійкість функціонування банківської установи. Приріст числа вкладників прямо залежить від депозитної політики, тому динаміка збільшення вкладників - один із показників ефективної діяльності банку.

Депозитна політика являє собою складне економічне явище, її суть необхідно розглядати як у широкому, так і у вузькому значенні. У широкому - депозитна політика комерційного банку характеризується як стратегія і тактика банку при здійсненні ним діяльності щодо залучення ресурсів з метою повернення, а також при організації та управлінні депозитним процесом. Під депозитною політикою у вузькому значенні розуміється стратегія і тактика банку в частині організації депозитного процесу з метою забезпечення його ліквідності [6].

Депозитні операції значною мірою визначають умови, форми і напрями використання банківських ресурсів, тобто склад і структуру активних операцій. Виходячи з цього, депозитна політика повинна включати ряд напрямів, які були б спрямовані на поліпшення її якості. Якість депозитної політики є важливим фактором, що визначає ліквідність банку. Критерієм якості депозитів є їх стабільність. Що більша частка стабільних депозитів, то вища ліквідність, тоді ресурси не покидають банк. Усі науковці і практики відмічають, що строкові і ощадні депозити є найстійкішою частиною депозитних ресурсів, вони дозволяють здійснювати кредитування на більш тривалі строки і під вищі відсотки. Однак строкові депозити повинні бути диференційовані до різних груп клієнтів. Так, не слід забувати, що частка великих депозитів визначає стабільність ресурсної бази банку, оскільки вплив дострокового вилучення такого депозиту на ресурсну базу зростає зі збільшенням його розмірів. Підвищення частки великих депозитів знижує стабільність ресурсної бази банку [5].

Збільшення стабільності депозитів знижує потребу банку в ліквідних активах. Однак зростання частки строкових депозитів призводить до зростання процентних витрат, з іншого боку - висока питома вага депозитів

до вимоги сприяє підвищенню рентабельності, але призводить до зниження рівня ліквідності балансу банку.

Депозитна політика комерційного банку виступає складовою банківського менеджменту щодо реалізацій конкурентних позицій на ринку депозитних послуг. Кожен комерційний банк намагається реалізувати свої інтереси за умови врахування впливу депозитної політики Національного банку України та базуючись на конкретних умовах функціонування депозитного ринку.

Загальні принципи депозитної політики єдині як для державної грошово-кредитної політики НБУ, що проводиться на макроекономічному рівні, так і для політики на рівні кожного конкретного комерційного банку. До специфічних принципів належать внутрішньобанківські принципи, пов'язані з витратами, безпекою, надійністю, стратегією на ринку депозитних ресурсів, оскільки банк, здійснюючи залучення коштів, намагається їх розмістити і отримати дохід не будь-якою ціною, а з урахуванням ринку, на якому він здійснює свою діяльність, так як нехтування умовами ринку може досить негативно позначитись на фінансовому стані банку. Вплив кожного принципу залежить від розміру банку, кваліфікації його персоналу та собівартості послуг, які ним надаються. Здатність банку залучати депозити для вирішення своїх завдань є одним з основних критеріїв визнання банку з боку інших учасників ринку.

При здійсненні депозитних операцій комерційним банкам слід забезпечувати взаємозв'язок і взаємоузгодженість між цими операціями і операціями з видачі кредитів за термінами та сумами депозитних і кредитних вкладів, уживати дієві заходи щодо розвитку банківських послуг та підвищення якості і культури обслуговування. Дотримання цих принципів дозволяє банку сформувати як стратегічні, так і тактичні напрями в організації депозитних операцій, забезпечуючи тим самим ефективність і оптимізацію його депозитної політики.

У сучасних умовах для ефективного функціонування, розвитку і

досягнення цілей кожен банк розробляє свою власну депозитну політику. При цьому враховується багато факторів (економічних, політичних і т. д.), що здійснює безпосередній вплив на діяльність банку.

Механізм формування депозитної політики включає ряд етапів, які спрямовані на виконання мети і завдань, які стоять перед банком. Кожен з етапів безпосередньо пов'язаний з іншими і є обов'язковим для формування оптимальної депозитної політики і правильної організації депозитного процесу. У процесі розробки механізму депозитної політики банку беруть участь різні структурні підрозділи, зокрема відділи маркетингу, менеджменту, обліково-операційний відділ, депозитний відділ, робота яких орієнтована на залучення коштів на умовах: повернення, строковості, платності (якщо це передбачено договором), публічності (відносно умов залучення коштів) [16].

У банківській практиці велике значення має розробка і впровадження системи депозитних рахунків. До головних елементів цієї системи належать: види депозитних рахунків; режим здійснення депозитних операцій; порядок внесення коштів на депозитні рахунки та умови їх вилучення; визначення термінів зберігання та величини процентних виплат.

Для залучення депозитних ресурсів банк використовує цінові та нецінові інструменти.

Ціновими інструментами реалізації депозитної політики є такі, як розмір процентної ставки, умови нарахування процентів та їх сплати, а також мінімальна сума, що потрібна для відкриття депозитного рахунку. Так як ціна банківських продуктів для клієнта є чи не найважливішим фактором при виборі того чи іншого банку, то цінові інструменти є головними при конкурентній боротьбі між банками за залучення вільних грошових коштів [17].

Процентна ставка є, так домовити, платою клієнту за розміщення в банку його коштів, цей показник є чи не найважливішим з цінових інструментів залучення депозитних ресурсів.

Етапи формування депозитної політики [16]

Характеристика етапів	Основні орієнтири
Постановка цілей і визначення основних завдань депозитної політики	Діяльність орієнтована на залучення оптимального обсягу грошових коштів (за строками і валютами), необхідного і достатнього для роботи на фінансових ринках за умови забезпечення мінімального рівня витрат
Виділення відповідних підрозділів і розподіл повноважень співробітникам банку	Орієнтована на визначення підрозділів банку, за якими закріплені завдання щодо залучення депозитів (відділ маркетингу) і функції щодо обслуговування депозитних операцій (депозитний, обліково-операційний відділ)
Розробка відповідних процедур залучення ресурсів	Визначені конкретні схеми, заходи, які використовують інструменти маркетингу для залучення грошових коштів юридичних і фізичних осіб шляхом прямої чи прихованої реклами або пропаганди
Організація контролю і управління в процесі здійснення депозитних операцій	Завданням контролю є уникнути або зменшити ризики, які виникають при депозитних операціях. Депозити розглядаються як самостійний об'єкт управління і джерело підвищення ефективності роботи банку

Процентну ставку банк обирає виходячи з:

- безпосередньо депозитної політики банку, напрямків діяльності банку;
- зовнішніх факторів (економічний розвиток країни, рівень інфляції, рівень облікової ставки, конкуренція на ринку депозитних ресурсів, податкового законодавства та ін.);
- внутрішніх факторів (рівень ліквідності банку, стратегія маркетингу в банку, планове розширення активних операцій та ін.).

Методи ціноутворення на депозитні ресурси показано на рис. 1.2.

Так банк встановлює низьку процентну ставку на депозити до запитання, так як їх важко прогнозувати, на них потрібно створювати більші резерви. А на строкові депозити процентна ставка вища, причому чим більший строк тим більша ставка.



Рис. 1.2. Сучасні методи ціноутворення на депозитні ресурси [16]

Банк формує процентну ставку відповідно від своєї депозитної політики, але в будь-якому разі він також орієнтується на потреби клієнтів. Щоб задовольнити їх, потрібно розробляти нові продукти і послуги, відповідати сучасним потребам і конкретній ситуації на ринку, що буде стимулювати до зростання клієнтської бази а слідом і депозитних ресурсів

Також досить важливими є тарифи на розрахунково-касове обслуговування, так як не всі клієнти просто розміщують свої кошти як депозит, значна частка клієнтів банку це підприємці, юридичні особи, що співпрацюють з банком в залежності від своїх бізнес потреб, що приводить до відкриття поточних розрахункових рахунків, по яким здійснюється велика кількість операцій, а отже клієнт потребує вигідних тарифів за РКО, і обирає банк дивлячись саме на цей інструмент.

Нецінові методи управління залученими коштами банку базуються на використанні різноманітних прийомів заохочення клієнтів, які прямо не пов'язані зі зміною рівня депозитних ставок. До таких прийомів належать реклама; поліпшений рівень обслуговування; розширення спектра пропонувананих банком рахунків та послуг; комплексне обслуговування;

додаткові види безкоштовних послуг; розташування філій у місцях, максимально наближених до клієнтів; пристосування графіка роботи до потреб клієнтів. У боротьбі за клієнтів банки вдаються до таких прийомів, як проведення лотереї серед клієнтів, безкоштовне розсилання виписок з рахунків, відкриття депозитів новонародженим як подарунок від банку, обладнання безкоштовних автомобільних стоянок біля банку, встановлення банкоматів у громадських місцях, проведення безготівкових розрахунків за допомогою пластикових карток, надсилання клієнтам привітань і подарунків до свят від імені керівництва банку тощо.



Рис. 1.3. Види тарифів на розрахунково-касове обслуговування [16]

В умовах загострення конкурентної боротьби в банківській сфері менеджмент велику увагу приділяє саме неціновим методам управління, оскільки підвищення депозитних ставок має обмеження, і не завжди цей метод управління можна застосовувати [14].

Нецінові методи базуються на маркетингових дослідженнях того сектору ринку, який обслуговується банком, вивчення потреб клієнтури, розробці нових фінансових інструментів та операцій, що пропонуються клієнтам. Тому, обираючи метод управління залученими коштами, менеджер банку має порівняти витрати, пов'язані з підвищенням депозитної ставки, та

витрати, які супроводжують впровадження нецінових прийомів, після чого обрати той варіант, який є більш вигідним для банку [14].

Проте, у практиці українських банків перевага надається ціновим інструментам, оскільки депозитні ставки не підлягають регулюванню і встановлюються менеджером банку самостійно, залежно від потреби в залучених коштах, депозитні ставки відрізняються в різних банках. В сучасних кризових умовах банки саме розміром процентної ставки приваблюють клієнтів, тому що зараз важливим є саме отриманих дохід в кінці строки, аніж умови депозиту.

Найпоширенішим неціновим інструментом є реклама. Для залучення нових клієнтів банк має використовувати інтенсивну рекламу, тоді як для утримання вже існуючих клієнтів реклама має застосовуватися не так активно, а лише як нагадування про ту чи іншу депозитну послугу.

Важливим неціновим інструментом є також імідж самого банку. Якщо банк планує розширити депозитну базу, то стабільний багаторічний досвід роботи є позитивним фактором для клієнтів банку.

Нецінові методи ще не досить популярні у вітчизняній банківській практиці, але загострення конкурентної боротьби та зниження загального рівня дохідності спонукає банки до пошуку нових прийомів залучення клієнтів. Наприклад, банки проводять різні акції щодо впровадження нових депозитних вкладів, як правило на короткі терміни, основними умовами яких є підвищення процентних ставок та зменшення мінімальної суми внеску [14].

Поточні умови банківської системи склалися так, що нецінові інструменти використовуються рідко, бо їх вартість значно зросла, в той час як вони не є ефективні, тому банки на даному етапі проводять рекламу саме депозитних продуктів, а не банку в цілому, надає супутні послуги, чим намагається втримати та розширити власну клієнтську базу.

Технологічні та маркетингові нововведення будуть з'являтися все частіше, так як банки прагнуть розширити клієнтську базу через впровадження нових видів депозитних послуг.

Таким чином, депозитна політика представляє собою комплекс заходів для формування асортименту депозитних послуг, різноманітних форм та методів залучення коштів з метою забезпечення стійкості та надійності депозитної бази для забезпечення конкурентних переваг комерційного банку на фінансовому ринку. Серед існуючих видів депозитних політик керівництво банку обирає ту, яка відображає його стратегію діяльності на ринку та дозволяє залучати потрібні обсяги грошових коштів від фізичних та юридичних осіб. Далі за допомогою відповідного алгоритму створюється власне депозитна політика, яка реалізується завдяки використанню ценових та нецінових інструментів.

1.3. Система залучення депозитних ресурсів банку

Розгляд системи залучення депозитних ресурсів слід почати з визначення елементів системи, а саме (рис. 1.4):

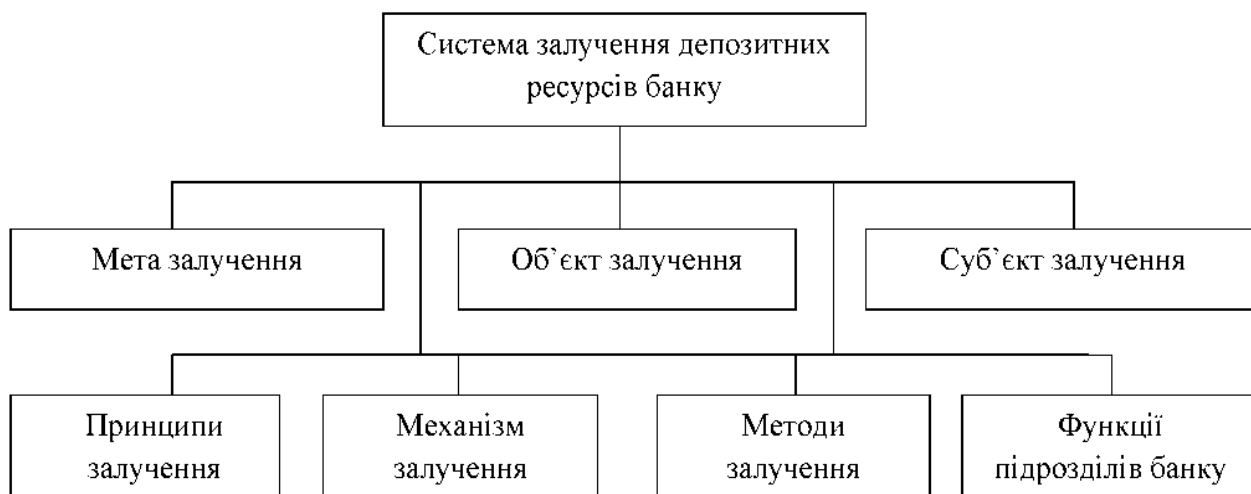


Рис. 1.4. Елементи системи залучення депозитних ресурсів банку

Зупинимося на кожному з елементів системи залучення депозитних ресурсів банку більш детально.

Метою залучення депозитних ресурсів банку в першу чергу є отримання прибутку. Так як даний вид коштів є головною складовою ресурсної бази кожного банку, то в свою чергу депозитні ресурси є основою

активних операцій.

Об'єктом залучення депозитних ресурсів банку є грошові кошти, котрі залучаються за рахунок поточних і строкових вкладень фізичних, юридичних осіб, а також інших банківських установ.

Суб'єктом залучення депозитних ресурсів є конкретна фінансова установа, а саме банк, який виступає у ролі позичальника, а також фізичні, юридичні особи та інші банки, які є власниками залучених коштів.

На нашу думку, принципи залучення депозитних ресурсів банку більш повно висвітлив у своїй роботі В. І. Капран, а саме у навчальному посібнику «Банківські операції». Він визначає такі головні принципи, за якими здійснюються депозитні операції:

- здійснення депозитних операцій сприяє отриманню банківського прибутку, що є головною метою діяльності банку, або створенню умов для отримання прибутку в майбутньому;

- в процесі організації забезпечується різноманітність суб'єктів депозитних операцій та поєднання різних форм депозитів (що в першу чергу обумовлено наявністю на ринку банківських послуг жорсткої конкуренції, через достатньо велику кількість банків);

- здійснення депозитних операцій забезпечує взаємозв'язок та взаємоузгодження між депозитними і кредитними операціями за термінами і сумами (так як строки і суми по кредитним операціям в першу чергу залежать від строків і сум по депозитним операціям, що зумовлено необхідністю банку постійно підтримувати певний рівень ліквідності коштів);

- в процесі організації депозитних операцій особлива увага приділяється строковим депозитам, які сприяють підтримці ліквідності балансу банку (так як строкові кошти є більш прогнозованими, а отже можуть вкладатися в активні операції довгострокового характеру, що дозволяє отримувати більший прибуток);

- для забезпечення ліквідності банку при організації депозитних операцій по залученню коштів юридичних та фізичних осіб проводиться

формування обов'язкових резервів згідно діючого законодавства [11].

Що стосується саме механізму залучення коштів клієнтів, то виділяють такі етапи, що характерні фізичним та юридичним особам, які наведені в таблиці 1.2

Таблиця 1.2.

Етапи проведення депозитної операції для грошових депозитів [6]

Етапи депозитної операції	Фізичні особи	Юридичні особи
1. Вибір виду депозиту	Самостійно обирають	Самостійно обирають
2. Подання заяви та пакету відповідних документів для відкриття рахунку та укладання депозитного договору.	Подання заявки та пакету документів	Подання заявки та пакету документів
3. Оформлення депозиту	Укладання депозитного договору Видача ощадної книжки Депозитний сертифікат	Укладання депозитного договору. Депозитний сертифікат
4. Відкриття рахунку та внесення коштів	Внесення готівки. Перерахування з поточного рахунку	Перерахування з поточного рахунку
5. Обслуговування депозитного рахунку	Нарахування процентів. Повернення за умовами договору суми депозиту та процентів: - видача готівки - перерахування коштів на поточний рахунок	Нарахування процентів. Повернення за умовами договору (іншого документу) суми депозиту та процентів, а також перерахування на поточний (картковий) рахунок

Поряд з цим слід звернути увагу, що для металевих депозитів існують дещо інші етапи проведення депозитних операцій, але вони стосуються лише фізичних осіб та мають вузький спектр депозитних програм, але механізм проведення депозитної операції для металевих депозитів подібний до грошових депозитів.

Розглянемо більш детально кожний з етапів.

Вибір виду депозиту (вкладу) здійснюється на підставі наявності певних депозитних продуктів. Саме тут іде розгляд умов депозиту - термін, розмір процентної ставки, термін виплати процентів по депозиту, можливість поповнення та дострокового зняття коштів.

Юридичне управління комерційних банків самостійно розробляє форму

депозитного договору, яка укладається у письмовій формі, але існують основні реквізити та умови, що повинні в ньому зазначатися:

- назва та адреса банку, який приймає депозит;
- назва та адреса власника коштів;
- дата внесення депозиту;
- дата вимоги вкладником своїх коштів;
- процентна ставка за користування депозитом;
- зобов'язання банку повернути суму, яка внесена на депозит;
- підписи сторін: керівника виконавчого органу банку або

уповноваженої на це особи та вкладників [21].

Зазвичай термін депозиту може бути до 1-го місяця, від 1-го до 3-х місяців, від 3-х до 6-ти місяців, від 6-ти до 12-ти місяців та більше 1-го року.

Найголовнішим елементом у механізмі проведення операцій банку по формуванню депозитних ресурсів є їх документування.

Документування депозитних операцій банку починається з укладанням договору між банком та клієнтом, після того як клієнт зробив вибір певного виду депозиту, та документування операцій по відкриттю та веденню поточних рахунків клієнтів.

Депозитна угода (договір) укладається між банком та юридичною (фізичною) особою у двох примірниках, один із яких зберігається в банку, а інший - у клієнта. Укладена угода засвідчує право банку управляти на свій розсуд залученими грошовими коштами і право вкладників отримувати у встановлений термін суму депозитного вкладу та процентів за користування ним. У депозитному договорі передбачається: дата внесення депозиту, сума депозиту, форма зарахування коштів на депозитний рахунок, відсоткова ставка за користування депозитом, періодичність сплати відсотків, порядок повернення депозиту та відсотків після закінчення строку зберігання коштів, права, зобов'язання та відповідальність сторін тощо. В угоді зазначається номер відкритого особового депозитного рахунку.

Підписана депозитна угода передається в бухгалтерію банку. Усі

особові рахунки вкладників підлягають реєстрації у бухгалтерії і в депозитному відділі банку. Датою відкриття депозитного рахунку є дата надходження грошей на депозитний рахунок. Форма надходження грошей визначається угодою. Юридичні особи мають право перераховувати кошти на депозитний рахунок тільки з поточного рахунку, а фізичні особи можуть вносити кошти готівкою або перераховувати з поточного рахунку [23].

Банки самостійно розробляють форму депозитної угоди, яка укладається в письмовій формі. Депозитний договір засвідчує право комерційного банку управляти залученими від фізичних осіб коштами та право вкладників отримати в чітко визначений строк суму депозитного внеску і процента за його користування.

Документування поточних рахунків клієнтів починається від перевірки працівником відділу роботи з клієнтами всіх необхідних документів, які подаються до банку клієнтами в обов'язковому порядку.

Інструкція «Про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах», затверджена Постановою НБУ № 492 від 12.11.2003 дає визначення поточного рахунку як «рахунку, що відкривається банком клієнту на договірній основі для зберігання грошей і здійснення розрахунково-касових операцій за допомогою платіжних інструментів відповідно до умов договору та вимог законодавства України [24].

Відкриття поточного рахунку здійснюється на основі укладання договору між клієнтом та банком, і не повинно суперечити Інструкції «Про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах». Також банк укладає з клієнтом договір на розрахунково-касове обслуговування, яким передбачаються права та зобов'язання сторін, їх відповідальність за порушення умов договору і форми та порядок розрахунків, порядок розгляду спорів тощо.

Саме поточні рахунки і є місцем зберігання коштів до запитання, що є короткостроковими активами комерційних банків. Вони є високоліквідними,

що визначається їх швидкістю обертання. Проте використання таких коштів для банку, з одного боку, дуже вигідно, внаслідок їх дешевості та завжди наявності на рахунках клієнтів, але, з іншого боку, дуже непередбачуване, тому що їх складно прогнозувати, що може призвести до погіршення ліквідності банку.

Обслуговування поточних рахунків клієнтів відбувається на основі заяви на переказ готівки, заяви на видачу готівки, на основі грошового чека.

Поточний рахунок фізичної особи закривається на підставі її заяви, у разі смерті, а також у інших випадках, передбачених договором банківського рахунку та чинним законодавством.

Поточні рахунки юридичної особи у банку закриваються на підставі:

- заяви власника рахунку;
- рішення органу, на який законом покладено функції щодо ліквідації або реорганізації підприємства;
- відповідного рішення суду або арбітражного суду про ліквідацію підприємства чи визнання його банкрутом;
- на інших підставах, передбачених договором та чинним законодавством України [25].

Крім цього, банк може порушити питання про розірвання договору за умови відсутності операцій на рахунку протягом встановленого договором строку. Власник рахунку вправі порушити питання про розірвання договору в разі відсутності коштів на кореспондентському рахунку банку.

Після укладення депозитного договору, затвердженого підписами сторін та печаткою банку, відповідальний працівник депозитного відділу оформлює розпорядження операційному відділу про відкриття депозитного рахунку. У розпорядженні вказується номер виконавця, величина депозитної ставки, номер депозитного договору та термін його дії. Для кожного клієнта банку, якому відкрито депозитний рахунок, працівник депозитного відділу комерційного банку заводить депозитну справу.

За депозитними рахунками суб'єктів господарювання проценти

перераховуються на поточний рахунок клієнта на підставі меморіального ордера. Документування операцій банку по формуванню депозитних ресурсів є обов'язковим. Документи є юридичним посвідченням операцій які були проведені банком, вони завіряються печаткою банку та підписами уповноважених осіб.

Тобто, сам механізм залучення депозитних ресурсів включає виконання послідовних дій по оформленню депозитної операції та відкриттю відповідного рахунку із зазначеними умовами, які розкриваються у депозитному договорі, котрий підписується обома сторонами.

Стосовно методів залучення депозитних ресурсів банку, то вони поділяються на цінові, та не цінові. Слід зауважити, що в практиці Українських банків більшою мірою використовуються саме цінові методи, що пояснюється умовами на ринку банківських послуг.

Поряд з цим на нашу думку, одним із ефективних етапів забезпечення належного рівня діяльності системи залучення ресурсів з депозитних джерел, є формування підсистеми ефективного управління. Так зокрема організаційне забезпечення представлене певними структурними підрозділами банку, що приймають управлінські рішення та несуть за їх результати повну відповідальність. Відповідно до ієрархічного підходу виділяють стратегічний, тактичний та оперативний рівні управління.

На стратегічному рівні певні органи управління відповідають за прийняття стратегічних цілей банку у розрізі залучення депозитних ресурсів. Так, загальні збори акціонерів загалом визначають основні напрямки діяльності банку, тобто затверджують річні плани діяльності та звіти по їх виконанню, розробляють внутрішні положення щодо здійснення депозитних операцій, створюють, реорганізують та ліквідують філії, відділення, коригують організаційну структуру банку, тощо.

Правління банку на стратегічному рівні визначає:

- організує та здійснює керівництво діяльністю банку по залученню депозитних ресурсів, забезпечує виконання рішень загальних зборів та

спостережної ради;

- затверджує стратегічні, поточні плани та бізнес-плани банку в цілому, його підрозділів та звіти про їх виконання;
- утворює підрозділи, необхідні для виконання планів та завдань банку з залучення депозитних ресурсів;
- організовує ведення бухгалтерського обліку та звітності депозитних операцій в банку.

«Спостережна рада - спостережний орган, який здійснює загальне керівництво діяльністю банку у період між зборами акціонерів з метою збереження залучених у вклади грошових коштів, забезпечення їх повернення вкладникам і захисту інтересів держави як акціонера державного банку» [19].

До повноважень спостережної ради у рамках управління депозитними ресурсами відносять:

- визначення потреби в депозитних ресурсах;
- оцінювати на регулярній основі ефективність та обережність дій правління, щодо управління операціями банку та ризиками, пов'язаними з ними;
- затвердження основних характеристик банківських продуктів та цінову політику банку в області залучення ресурсів.

Контроль за фінансово-господарською діяльністю банку здійснює ревізійна комісія, до функцій якої належить контроль за діяльністю правління банку [19, С.43].

До її компетенції відносять контроль за дотриманням банком законодавчих та нормативних актів, що регулюють залучення депозитних ресурсів, ведення бухгалтерського обліку та здійснення контрольних функцій у сфері залучення депозитних ресурсів. Також до стратегічного рівня відносять комітет з питань управління активами та пасивами, тарифний комітет та підрозділ ризик-менеджменту.

Комітет з питань управління активами та пасивами щомісячно

розглядає собівартість пасивів та прибутковість активів і приймає рішення щодо політики відсоткової маржі, розглядає питання відповідності строковості активів і пасивів та надає відповідним підрозділам банку рекомендації щодо усунення розбіжностей у часі, що виникають [29, С.45].

Тарифний комітет щомісяця аналізує співвідношення собівартості депозитних послуг та ринкової конкурентоспроможності діючих тарифів на них.

Підрозділ ризик-менеджменту займається:

- розробка нормативних, внутрішньобанківських документів, спрямованих на ідентифікацію, оцінку, вимірювання і контроль ризиків пов'язаних з залученням депозитних ресурсів;
- формування основних підходів банку до управління ризиком щодо формування депозитних ресурсів.

Тактичний рівень управління представлений керівниками філій та головним аудитором. Керівники філій відповідають за своєчасне виконання поставлених завдань та планів, організують роботу депозитного відділу банку та несуть власну відповідальність за його результати діяльності, здійснюють кадрову політику. Головний аудитор здійснює перевірку діяльності банку щодо залучення депозитних ресурсів, за якою відчитується загальним зборам акціонерів.

Оперативний рівень управління представлений керівниками відділень та департаментів певного бізнес-напрямку, працівників фронт-офісу та бек-офісу, які можуть приймати управлінські рішення. Тут визначаються нові види депозитних послуг, що спровоковані попитом з боку клієнтів, виконання планів по залученню депозитних ресурсів, розширення клієнтської бази, вивчення побажань клієнтів, що можуть в майбутньому бути враховані в діяльності банку [19].

Інформаційне забезпечення важливе для відображення стану діяльності банку у сфері залучення депозитних ресурсів, воно включає зовнішнє та внутрішнє забезпечення.

Нормативне забезпечення також поділяється на зовнішнє та внутрішнє.

До важливіших зовнішніх відносять:

- Господарський Кодекс України (статті 339, 340);
- Цивільний Кодекс України (статті 1058-1064);
- Постанова Правління НБУ № 516 «Про затвердження Положення про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій з юридичними і фізичними особами» від 03.12.2003;
- Постанова НБУ № 492 «Про затвердження Інструкції про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах» від 12.11.2003 [24];
- Постанови Кабінету Міністрів, укази Президента, листи Державної податкової адміністрації.

До внутрішніх належать внутрішні документи банку, що розробляються ним самим - положення, політики, меморандуми, технологічні картки, які регламентують операції пов'язані із залученням депозитних ресурсів, обов'язкові до виконання, але не суперечать зовнішньому нормативному забезпеченню.

Слід сказати, що на даному етапі розвитку банківської системи, імідж банку має вирішальне значення для залучення депозитних ресурсів, тому на його підтримання банк витрачає досить значні кошти.

Технічне та технологічне забезпечення визначається кожним банком самостійно, виходячи з можливостей, потреб та ефективності його використання у процесі діяльності банківської установи. Слід зазначити, що недосконале технологічне і програмне забезпечення, може стати одним із факторів погіршення іміджу банку, що пов'язано з негативною оцінкою таких банків зі сторони клієнтів. Оновленням програмного і технічного забезпечення, налаштуванням і слідкуванням за його справною роботою, займається відповідний підрозділ банку.

Досить важливим питанням у сфері залучення депозитних ресурсів банку, є кадрове забезпечення. Це питання є досить актуальним, так як в

переважній кількості випадків саме від менеджера залежить чи понесе клієнт кошти в даний банк, тому в багатьох банках досить прискіпливо ставляться до відбору працівників на конкретні вакансії. Підбором працівників займається відділ кадрів, який представлений у кожному з банків.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1

Депозитні ресурси по своїй суті є залученими, бо мають добровільний та персональний характер залучення, а запозичені ресурси - не депозитний спосіб акумуляції. Отже, щоб остаточно розібратися в сутності депозитних і залучених ресурсів, потрібно розглянути визначення котрі надаються різними науковцями, що вивчали дане питання.

На нашу думку поняття «депозитні ресурси» більш краще висвітлено А.М. Морозом к підручнику «Гроші та кредит» - «сукупність коштів на поточних, депозитних та інших рахунках банківських клієнтів (юридичних та фізичних осіб), на рахунках громадських організацій, різноманітних суспільних фондів, які розміщуються в активи з метою отримання прибутку чи забезпечення ліквідності банку».

Депозитна політика представляє собою комплекс заходів для формування асортименту депозитних послуг, різноманітних форм та методів залучення коштів з метою забезпечення стійкості та надійності депозитної бази для забезпечення конкурентних переваг комерційного банку на фінансовому ринку. Серед існуючих видів депозитних політик керівництво банку обираю ту, яка відображає стратегію діяльності на ринку та дозволяє залучати потрібні обсяги грошових коштів від фізичних та юридичних осіб.

Що до системи залучення депозитних ресурсів банку, то слід зазначити, що вона складається з таких складових:

- мета залучення;
- об'єкт залучення;
- суб'єкт залучення;

- принципи залучення;
- механізм залучення;
- методи залучення;
- функції підрозділів банку, що пов'язані із залученням депозитних ресурсів.

На ринку банківських послуг, для нормального і успішного функціонування системи залучення депозитних ресурсів, а отже і банку в цілому, повинна бути сформуована чітка і правильна політика, що дозволить успішно і злагоджено працювати всім складовим даної системи.

РОЗДІЛ 2. ЗАЛУЧЕННЯ ДЕПОЗИТНИХ РЕСУРСІВ В ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК»

2.1. Загальна характеристика діяльності ПАТ КБ «Приватбанк»

ПАТ КБ «Приватбанк» - один із найбільших фінансових інститутів української держави, що має найрозгалуженішу мережу установ - понад 3500.

ПАТ КБ «Приватбанк»- універсальна банківська установа, яка зосереджує свої зусилля на створенні сприятливих та вигідних умов обслуговування клієнтів, розширенні переліку банківських продуктів та послуг, збільшенні присутності на ринку.

За роки свого існування ПАТ КБ «Приватбанк» завоював репутацію бездоганного ділового партнера, який спроможний виконувати взяті на себе зобов'язання незалежно від впливу зовнішніх або внутрішніх факторів.

ПАТ КБ «Приватбанк» активно працює практично в усіх секторах українського фінансового ринку, на сучасному рівні обслуговує великих корпоративних клієнтів. Його фінансова надійність – головний аргумент на користь того, що клієнтами ПАТ КБ «Приватбанк» сьогодні є такі поважні системні клієнти, як установи Пенсійного фонду України, ДП «Енергоринок», НАК “Нафтогаз України”, НАЕК “Енергоатом”, УДППЗ “Укрпошта”, ПАТ «Укртелеком».

ПАТ КБ «Приватбанк» є емітентом електронних грошей платіжної системи «ГлобалМані». Електронні гроші забезпечені реальною гривнею і мають стовідсоткову ліквідність. Перша емісія відбулася 21 жовтня 2015 року.

Розглянемо загальні результати від банківської діяльності ПАТ КБ «Приватбанк» за звітний 2016 рік.

За 2016 рік банком отримано прибуток в сумі - 30655 тис. грн.

Загальний обсяг доходів, отриманих банком за банківськими та іншими операціями, складає 8411403 тис. грн., загальний обсяг витрат 8380749 тис. грн.

Основною статтею доходів банку є процентні доходи в сумі 6783215 тис. грн. та які складають 81 % від загального обсягу доходів, отриманих банком за 2016 рік.

Процентні витрати банку за звітний рік складають 2242105 тис. грн. або 27 % від загального обсягу витрат.

Другою по значності статтею доходів банку є комісійні доходи в сумі 1447464 тис. грн., які складають 17 % від загального обсягу доходів.

Найбільшу питому вагу в структурі комісійних доходів займають надходження за розрахунково-касове обслуговування клієнтів в сумі 1246514 тис. грн., або 86 % загальної суми комісійних доходів.

Комісійні витрати за рік склали 153212 тис. грн.

Збиток від операцій з цінними паперами в торговому портфелі визначився в сумі 205 тис. грн.

Позитивний результат від торгівлі іноземною валютою складає 160744 тис. грн., негативний результат від переоцінки іноземної валюти складає 58 073 тис. грн. [28].

Витрати банку на формування резервів складають:

- резерви під заборгованість інших банків 3967 тис. грн.,
- резерв під заборгованість за кредитами, наданими клієнтам 2534734 тис. грн.,
- резерв під знецінення цінних паперів 370 тис. грн.,
- резерви за зобов'язаннями 23363 тис. грн.,
- резерви під інші активи 99839 тис. грн.

Інші доходи банку склали 61424 тис. грн. Дохід від участі в капіталі дочірніх та асоційованих компаній за 2016 рік склав 196 тис. грн.

Основними статтями витрат, після процентних, у звітному році були адміністративні та інші операційні витрати Банку.

За 2016 рік Банк отримав прибуток в сумі 30655 тис. грн. Поточний податок на прибуток за 2016 рік відсутній. Сума відстроченого податку на прибуток за звітний рік склала 140775 тис. грн.

Проведемо аналіз діяльності ПАТ КБ «Приватбанк» за 2014-2016 рр.

Аналіз пасивів ПАТ КБ «Приватбанк» [36] (див. додаток Б.1) показав, що загальний обсяг пасивів за аналізований період зменшився на -2700595 тис. грн. або на 5 %. Так на 01.01.2017 р. в порівнянні з 01.01.2015 р. пасиви зросли на 1052382 тис. грн. або на 1,95 %, а в 2016 році, порівняно з попереднім роком, відбулося зменшення на 3752977 тис. грн. або на 6,8 %. Така тенденція обумовлена зменшенням обсягу зобов'язань. Слід зазначити що власний капітал постійно зростає, а зобов'язання зменшувалися. Такі тенденції стали наслідком минулої економічної кризи. Найбільшими темпами власний капітал зростає у 2015 р., його приріст станом на 01.01.2016 р., порівняно з 01.01.2015 р., склав 1128341 тис. грн. або 21,24 %. Найбільш суттєвого зменшення зазнали зобов'язання в 2016 році, що склало 3783562 тис. грн., або 7,8 %.

Динаміку складових пасивів банку можна побачити на рис. 2.1.

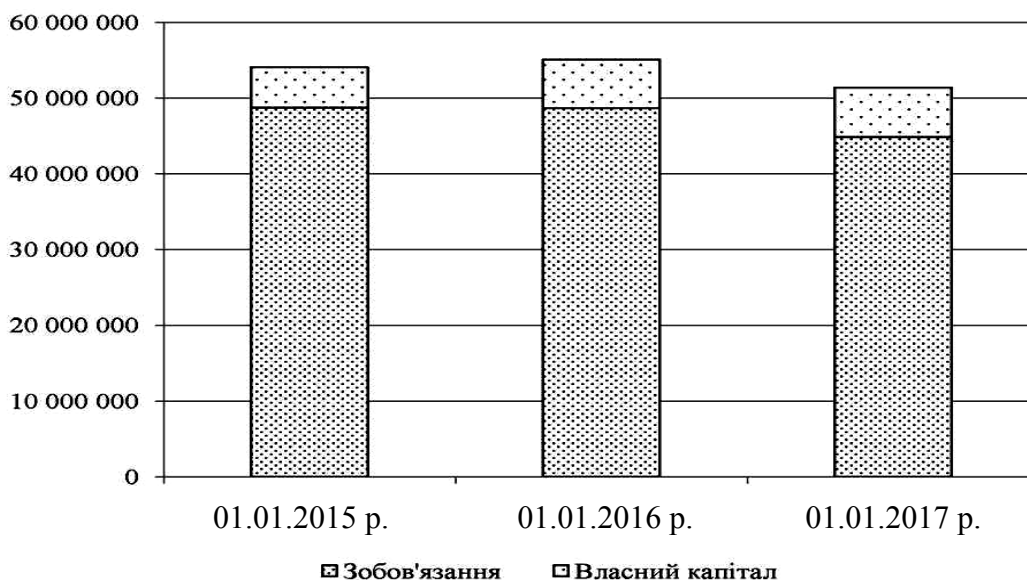


Рис. 2.1. Динаміка складових пасивів банку за період з 01.01.2015 по 01.01.2017 рр., тис. грн.

Зростання власного капіталу зумовлене перш за все збільшенням обсягу статутного капіталу, який в 2014 році зріс на 932544 тис. грн. або на 18,27 %, а в 2015 і 2016 р. залишався практично без змін, і станом на 01.01.2017 становив 6034453 тис. грн.

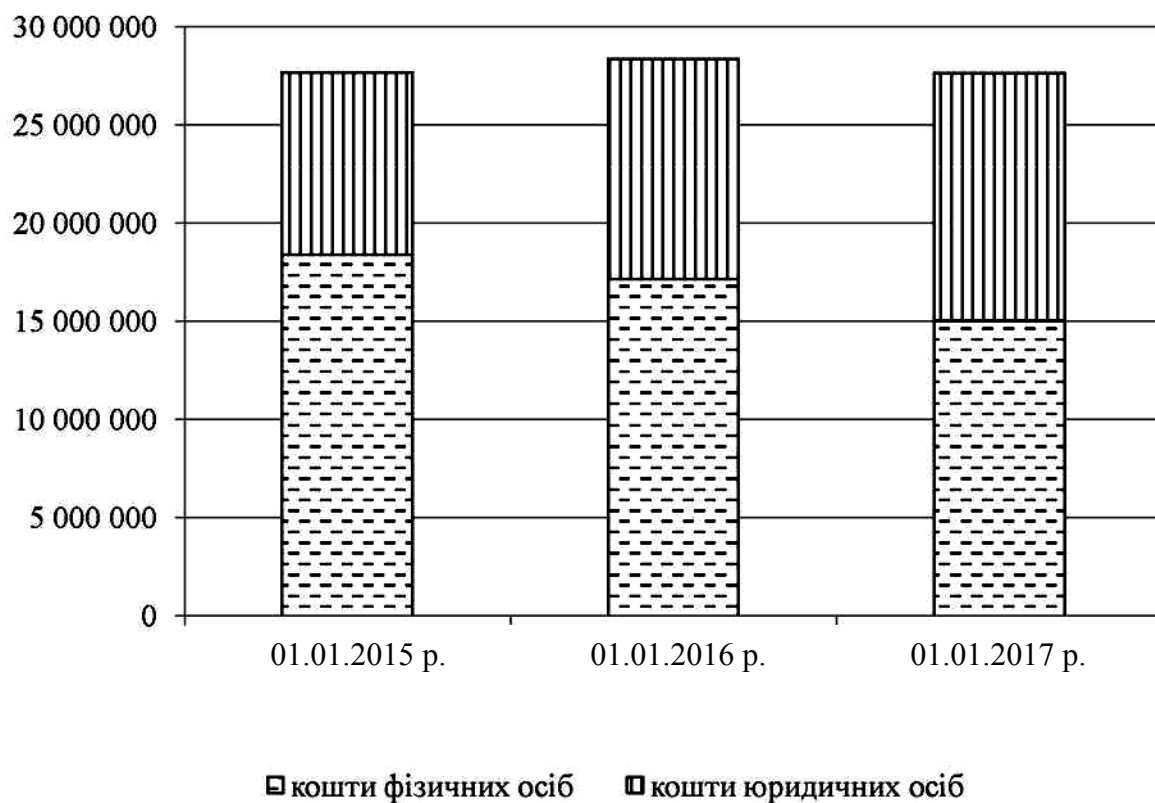


Рис. 2.2. Динаміка зобов'язань банку у розрізі клієнтської бази за період з 01.01.2015 по 01.01.2017 рр., тис. грн.

Аналіз динаміки та структури зобов'язань ПАТ КБ «Приватбанк», показав що на 01.01.2016 р. порівняно з 01.01.2015 р. зобов'язання зменшились на 75958 тис. грн. або на 0,16 %, а станом на 01.01.2017 р. порівняно з 01.01.2016 р. відбулося більш стрімке зменшення, а саме на 3783562 тис. грн. або 7,8 %, що зумовлене рядом факторів. В 2016 році, порівняно з попереднім роком, спостерігалася тенденція до зменшення коштів банків, що склало 3073752 тис. грн. або 18,3 %. Загальний обсяг коштів клієнтів за період, що аналізується, загалом не змінився, і станом на 01.01.2017 р. склав 27635314 тис. грн., що становить 61,58 % від загального обсягу зобов'язань банку. В структурі коштів клієнтів спостерігалася тенденція до зменшення коштів фізичних осіб і збільшення коштів юридичних осіб, а саме зменшення за період аналізу коштів фізичних осіб на 3360261 тис. грн. або на 18,28 %, і збільшення коштів юридичних осіб на 3327902 тис. грн. або на 35,86 %. З цього можна зробити висновок про зменшення довіри до банку з боку фіз. осіб і її збільшення з боку юридичних

осіб. Перед усім це зумовлено орієнтованістю банку на клієнтів юридичних осіб.

Щодо структури зобов'язань, то слід відмітити зменшення за період, що аналізується частки коштів банків з 33,51 до 30,45 %, а також збільшення частки коштів клієнтів з 56,77 до 61,58 %, що свідчить про зменшення обсягу залучених коштів на міжбанківському ринку.

Загальну тенденцію щодо динаміки активів, зобов'язань і капіталу можна прослідити на рис. 2.3.

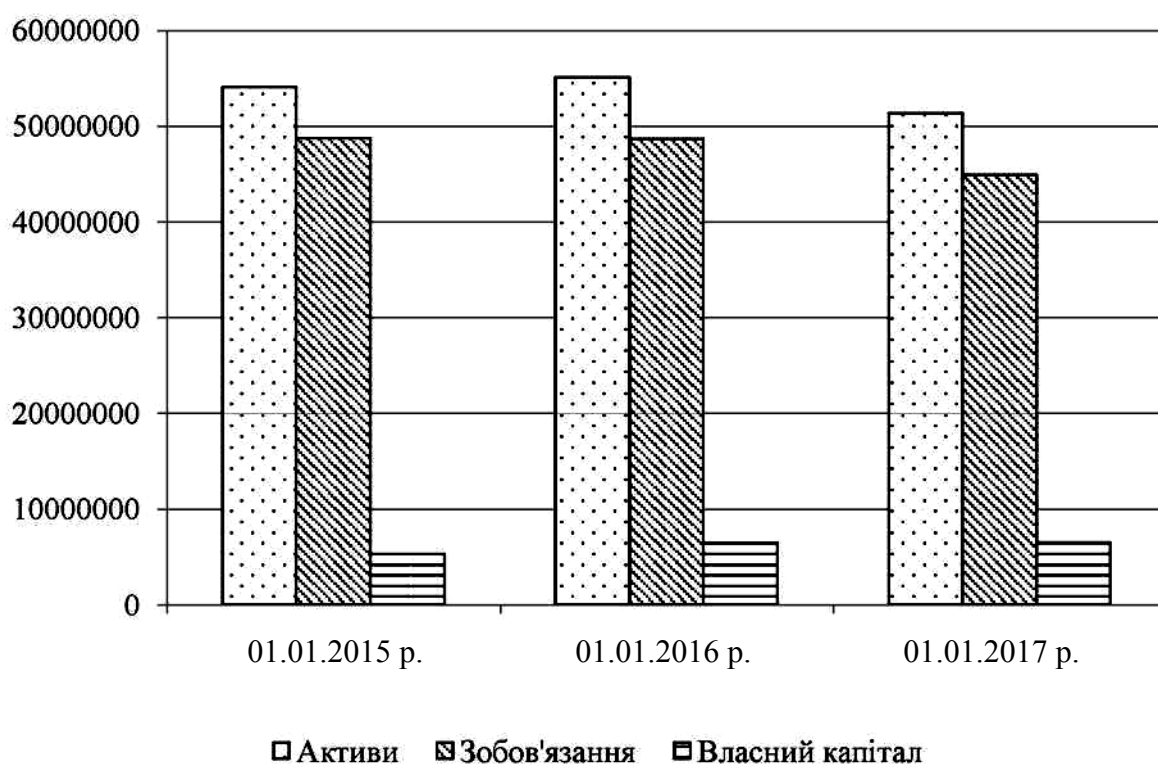


Рис. 2.3. Динаміка активів, власного капіталу та зобов'язань банку з 01.01.2015 р. по 01.01.2017 р., тис. грн.

Аналіз динаміки та структури активів банку показав, що станом на 01.01.2016 р. порівняно з 01.01.2015 р. активи зросли на 1052382 тис. грн. або на 1,95 %, а станом на 01.01.2017 р. порівняно з 01.01.2016 р. зменшилися на 3752977 тис. грн. або 6,71 %. Це відбулося передусім за рахунок зменшення в 01.01.2015 році обсягу кредитів та заборгованості клієнтів на 18,8 % або на 7356794 тис. грн. За період, що аналізується, можна побачити тенденцію до збільшення обсягу цінних папери в портфелі банку на продаж з 1069232 тис.

грн. станом на 01.01.2015 року до 6022639 тис. грн. станом на 01.01.2015 року, тобто відбулося збільшення в 5,6 разів. Також слід відмітити зменшення в 2016 р. коштів в інших банках на 453922 тис. грн., або на 61,37 %. Це свідчить про скорочення кредитного портфелю банку, і про збільшення портфелю цінних паперів, тобто про зміну орієнтації банку в сторону збільшення операцій з цінними паперами в порівнянні з операціями з фізичними і юридичними особами.

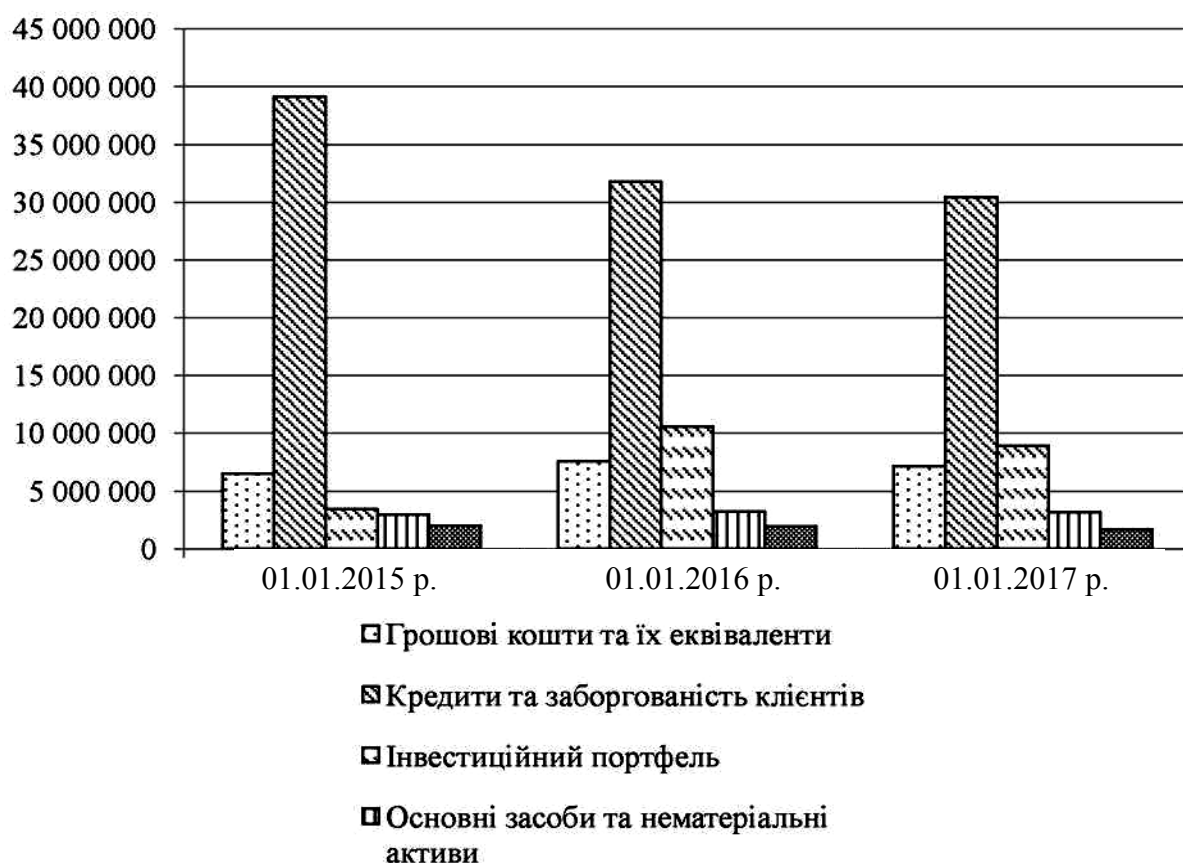


Рис. 2.4. Динаміка основних статей активів банку за період з 01.01.2015 по 01.01.2017 рр., тис. грн.

Стосовно структури активів, то слід відмітити збільшення за аналізований період частки цінних папери в портфелі банку на продаж, з 1,98 % станом на 01.01.2015 до 11,73 % станом на 01.01.2017 р., що становить 4953407 тис. грн. Також потрібно сказати про зменшення частки кредитів та заборгованості клієнтів станом на 01.01.2016 р. порівняно з 01.01.2015 р. з 72,39 % до 57,66 %, що склало 7356794 тис. грн. Інші статті активів банку змінилися не в значній мірі.

Отже аналіз показав, ПАТ КБ «Приватбанк» зазнав значних втрат, але незважаючи на це, він продовжує займати місце одного з найбільших банків України, і завдяки зваженій і продуманій політиці наш банк виходить із свого скрутного становища, про що може свідчити позитивний фінансовий результат його діяльності в 2016 році.

Аналіз динаміки фінансових результатів ПАТ КБ «Приватбанк» за 2014-2016 роки показав, що чистий прибуток зріс на 2049603 тис. грн.. В 2014 році банк отримав збиток у розмірі 2018948 тис. грн., але в наступному періоді спостерігалася інша ситуація, в 2015 році банк отримав незначний чистий прибуток у розмірі 745 тис. грн., а в 2016 році 30655 тис. грн. прибутку.

Загалом за період, що аналізується відбувалося постійне зменшення доходів, так за весь період доход банку зменшився на 1023198 тис. грн. або на 10,76 %, але не зважаючи на це, ми бачимо, що в 2016 році банк навіть отримав чистий прибуток. Така ситуація зумовлена зменшенням більш високими темпами витрат банку, і скороченням резервів. Так чистий процентний дохід за 2014-2016 роки зріс на 253313 тис. грн. або на 5,91 % ; чистий комісійний дохід у зріс на 130373 тис. грн. або на 11,2 %.

Щодо проведеного аналізу динаміки та структури витрат ПАТ КБ «Приватбанк», то слід відмітити зменшення на 1333210 тис. грн. або на 37,29 % процентних витрат, що безумовно кращим чином позначилося на загальному фінансовому результаті ПАТ КБ «Приватбанк», так як процентні витрати до 2017 року становили більш ніж половину всіх витрат банку, станом на 01.01.2017 р. їх частка в загальній структурі витрат становила 39,57 %. Також відбулося зменшення комісійних витрат на 39606 тис. грн. або на 20,54 %. Слід звернути увагу на збільшення адміністративних витрат, котрі за період, що аналізується зросли на 22,36 %, або на 597666 тис. грн., і станом на 01.01.2017 р. становили 57,72 % від загального розміру витрат банку. Така ситуація на нашу думку зумовлена більш вимогливим ставленням до персоналу банку, підбором більш кваліфікованих кадрів, а

отже підвищенням витрат на персонал.

Аналіз показників ефективності діяльності банку за 2014-2016 рр. показав, що ефективність діяльності ПАТ КБ «Приватбанк» загалом перебуває на досить низькому рівні. Можна прослідкувати збільшення коефіцієнта загального рівня рентабельності, який в 2014 році становив 0,01 %, а на кінець 2016 року 0,54 %. У 2014 році коефіцієнт не розраховувався так як банк отримав збиток. Цей показник зображує скільки грн. чистого прибутку припадає на 1 грн. понесених витрат. Отже зважаючи на те що прийнятним рівнем для цього коефіцієнта є 15 %, то банк перебуває в скрутному становищі.

Щодо коефіцієнту співвідношення загальних доходів банку та загальних витрат, можна спостерігати його підвищення до 289,53 % у 2015 році з 147,59 % у 2014 році, і зниження коефіцієнта у 2016 році на 139,81 % до значення у 149,72 %. Хоча в останній рік показник зменшився, але його мінімальне нормативне значення у 120 % все рівно виконується, що безумовно є позитивним фактором.

Прибутковість активів, перебуває на досить низькому рівні станом на 01.01.2017 року вона склала 0,06 %, що не відповідає мініимальному оптимальному значенню в 1,5 %.

Також протягом всього періоду зростали значення прибутковості статутного і балансового капіталу, а також дохідності активів, і склали у 2016 році 1,02 %, 0,47 %, і 0,16 % відповідно. Але незважаючи на ріст, дані показники все рівно на досить низькому рівні.

Чиста процента маржа ПАТ КБ «Приватбанк» станом на 01.01.2017 р. відповідала оптимальному значенні в 4,5 %, в становила 8,53 %, тобто можна сказати про ефективність структури активів.

Рентабельність доходів підвищилась і становить 0,004 % станом на 01.01.2017 р.

Чистий прибуток в розрахунку на одного працівника банку підвищився і склав 1,95 тис. грн. станом на 01.01.2017 р.

Аналіз фінансової стійкості ПАТ КБ «Приватбанк» (див. додаток Д.1) показав, що у 2015 році коефіцієнт надійності зріс на 0,023, тобто зростає частка власного капіталу по відношенню до зобов'язань. А в 2016 році коефіцієнт надійності збільшився 0,012 і склав 0,144. В свою чергу така ситуація зумовила відповідне зменшення фінансового важеля в 2015 році на 1,619 до позначки в 7,554, і зменшенням в 2016 році до 6,934. Зменшення величини фінансового важеля є свідченням збільшення надійності ПАТ КБ «Приватбанк», так як величина власного капіталу збільшилася в більшій мірі ніж збільшилися зобов'язання банку.

Щодо коефіцієнту участі власного капіталу у формуванні активів, то за період, що аналізується він збільшився на 0,028 і станом на 01.01.2017 року становив 0,126. Це означає що погіршилася ситуація щодо залучення активів, так як було потрібно залучити більше капіталу для отримання відповідної суми активів.

Коефіцієнт мультиплікатора статутного капіталу за період аналізу зменшився на 5,235 до позначки в 17,1 %, що свідчить про зменшення ризиковості діяльності ПАТ КБ «Приватбанк», але в свою чергу й про зменшення частки залучених активів на одиницю статутного капіталу.

Аналіз динаміки показників ділової активності пасивів показав, що коефіцієнт активності залучення позичених і залучених коштів зменшився за період аналізу на 2,77 % і склав 87,39 %, що свідчить про зменшення частки зобов'язань в структурі пасивів, а отже частка позичених коштів теж зменшилася.

Коефіцієнт активності залучення строкових депозитів за період, що аналізується зменшився на 3,16 %, до значення в 25,54 % , що свідчить про зменшення частки строкових депозитів в загальній структурі пасивів банку.

Відповідно до коефіцієнта активності використання залучених і запозичених коштів у доходні активи, можна зробити висновок про перевищення обсягу зобов'язань над дохідними активами, так як коефіцієнт станом на 01.01.2017 р. склав 113,18 %.

Активність використання залучених і запозичених коштів в кредитний портфель станом на 01.01.2017 р. становила 67,82 %, а отже вона знизилась порівняно з 01.01.2015 р. на 12,46 %, що свідчить про зменшення банком обсягів кредитування. Також збільшилася активність використання строкових депозитів у кредитний портфель, станом на 01.01.2017 р. склала 43,1 %, проти 39,7 % на 01.01.2015 р.

Аналіз ділової активності активів показав, що частка дохідних активів в загальному обсязі активів зменшувалася протягом всього періоду аналізу. Так станом на 01.01.2015 року коефіцієнт становив 79,84 %, а на 01.01.2017 р. значення коефіцієнту зменшилося до 77,21 %.

Коефіцієнт кредитної активності станом на 01.01.2017 р. становив 59,27 %, порівняно з 72,39 % станом на 01.01.2015 р., тобто це означає, що відбулося зменшення частки кредитного портфеля в структурі загальних активів банку на 13,11 %.

Аналіз ліквідності ПАТ КБ «Приватбанк» показав, що коефіцієнт миттєвої ліквідності за аналізований період зменшився на 9,59 %, і на 01.01.2017 р. становив 43,41 % що відповідає нормативному значенню даного показника в 20%. Це означає що в банку є достатня кількість високоліквідних активів, таких як кошти до запитання інших банків, розміщені в банку, кошти бюджетів, кошти до запитання юридичних та фізичних осіб.

Коефіцієнт поточної ліквідності зменшився з 64,29 % станом на 01.01.2015 року, до 45,31 % на 01.01.2017 р. Але нормативне значення в 40 % все рівно виконується, це означає що ПАТ КБ «Приватбанк» має достатню частку активів первинної і вторинної ліквідності по відношенню до зобов'язань строком погашення не більше 1 місяця.

Коефіцієнт короткострокової ліквідності за період аналізу збільшився на 12,4 %, і станом на 01.01.2017 року склав 73,8 %, що відповідає нормативному значенню, а отже в розпорядженні банку знаходиться достатня сума ліквідних активів, для виконання ним короткострокових зобов'язань за рахунок ліквідних активів.

Як бачимо з розрахованих нормативів, ПАТ КБ «Приватбанк» не має суттєвих проблем з ліквідністю, так як всі нормативи виконуються в повному обсязі. Але слід сказати, що незважаючи на це, відбулися зміни в показниках направлені на підвищення стійкості банку, що свідчить про певні проблеми в його діяльності.

2.2. Аналіз депозитних ресурсів в ПАТ КБ «Приватбанк»

Аналізуючи депозитний портфель банку слід сказати, що він складається з коштів фізичних, юридичних осіб, і коштів банків, а точніше з коштів на їх строкових і поточних рахунках.

Загальний обсяг депозитних ресурсів ПАТ КБ «Приватбанк» за період аналізу зріс на 1,08 %, що склало 302507 тис. грн. Але незважаючи на те, що з першого погляду ситуація по залученню депозитних коштів не змінилась, в їх структурі відбулися певні зміни.

Загальну тенденцію щодо динаміки обсягу депозитних ресурсів ПАТ КБ «Приватбанк» можна простежити на рис. 2.5.

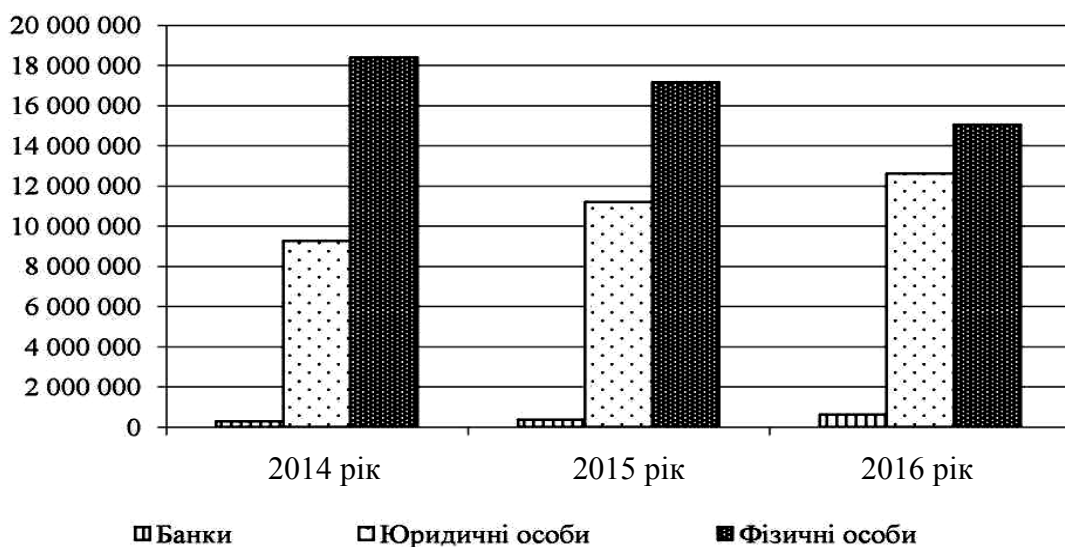


Рис. 2.5. Динаміка обсягу депозитних ресурсів ПАТ КБ «Приватбанк» за 2014-2016 рр., тис. грн.

Політика банку була направлена на залучення клієнтів юридичних осіб, а тому за період аналізу кошти юридичних осіб збільшилися на 36,03 %, або

на 3337511 тис. грн., і станом на 01.01.2017 р. склали 12600010 тис. грн. Але збільшення депозитних ресурсів за рахунок залучення юридичних осіб мало і негативні наслідки. Так за період, що аналізується кошти фізичних осіб зменшилися на 3360261 тис. грн. або на 18,28 %, і станом на 01.01.2017 р. склали 15026179 тис. грн. Кошти банків збільшилися на 116,18 % і склали 605213 тис. грн. станом на 01.01.2017 р.

В структурі депозитних ресурсів за період аналізу відбулися відповідні зміни. Так частка коштів юридичних осіб збільшилася на 11,47 %, і станом на 01.01.2017 р. склала 44,63 %. Частка ж коштів фізичних осіб зменшилася на 12,6 % і склала 53,23 % станом на 01.01.2017 р.

Стратегія банку на ринку депозитних послуг полягає у розширенні діяльності, збільшення привабливості депозитних продуктів, оптимізації існуючої мережі банку, оптимізація виробничих процесів та збільшення контролю за видатками.

ПАТ КБ «Приватбанк» активно залучає кошти населення на депозитні та поточні рахунки в національній та іноземній валютах (доларах і євро) [28].

На сьогодні ПАТ КБ «Приватбанк» є одним із лідерів за обсягом залучених коштів фізичних і юридичних осіб серед усіх банків країни (по даним НБУ, він займає третє місце по обом показникам).

Стосовно строковості розміщення грошових ресурсів в ПАТ КБ «Приватбанк», то слід відмітити те, що депозит в даному банку можна розмістити на 1, 2, 3, 6 і 12 місяців. Слід зазначити, що ставки за всіма видами вкладів не змінюються протягом усього терміну дії депозитного договору.

Клієнти банку можуть розмістити свої заощадження на рахунках до запитання, депозитних рахунках із низкою додаткових переваг для вкладника (з виплатою відсотків наприкінці терміну чи щомісяця; з можливістю поповнення та дострокового зняття коштів тощо), Також клієнти фізичні особи ПАТ КБ «Приватбанк» мають можливість відкривати пенсійні рахунки для одержання пенсій.

З 1997 року ПАТ КБ «Приватбанк» є уповноваженим банком Пенсійного фонду України з виплати пенсій і грошової допомоги у всіх регіонах України. На сьогодні отримують пенсії та грошову допомогу у ПАТ КБ «Приватбанк». понад 915 тис. клієнтів.

Пенсіонери та одержувачі соціальної допомоги мають можливість відкрити поточний рахунок для отримання усіх необхідних виплат у ПАТ КБ «Приватбанк» на пільгових умовах.

Стосовно вище сказаного, слід сказати, що для пенсіонерів та одержувачів грошової допомоги ПАТ КБ «Приватбанк» має такі види пакетів банківських послуг:

- «Пенсійний оптимальний» - пакет створений для клієнтів, які звикли до зручного банківського сервісу та широкого спектру сучасних послуг.;
- «Пенсійний легкий» - найбільше підходить клієнтам, що звикли до традиційного банківського обслуговування та сучасних послуг. Пакет надає більше можливостей для управління фінансами та контролю за ними у порівнянні із базовим пакетом;
- «Пенсійний базовий» - створений для клієнтів, що тільки починають користуватися банківським сервісом та яким потрібні базові функції. [28].

На сьогодні в ПАТ КБ «Приватбанк» діють такі депозитні пропозиції для приватних осіб (див. рис. 2.6):

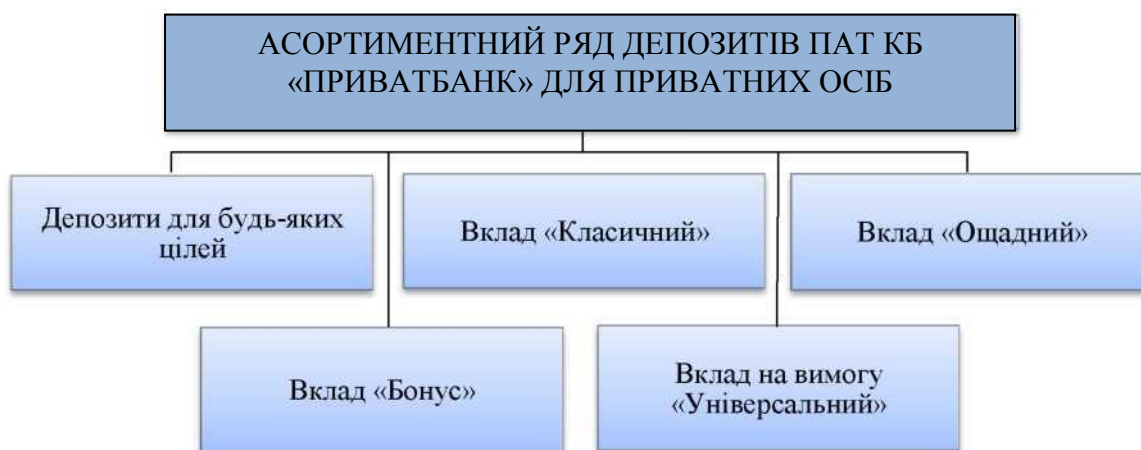


Рис. 2.6. Депозитні пропозиції для приватних осіб [28]

Також слід розглянути динаміку депозитних ресурсів банку за

строковістю вкладень (див. рис. 2.7).

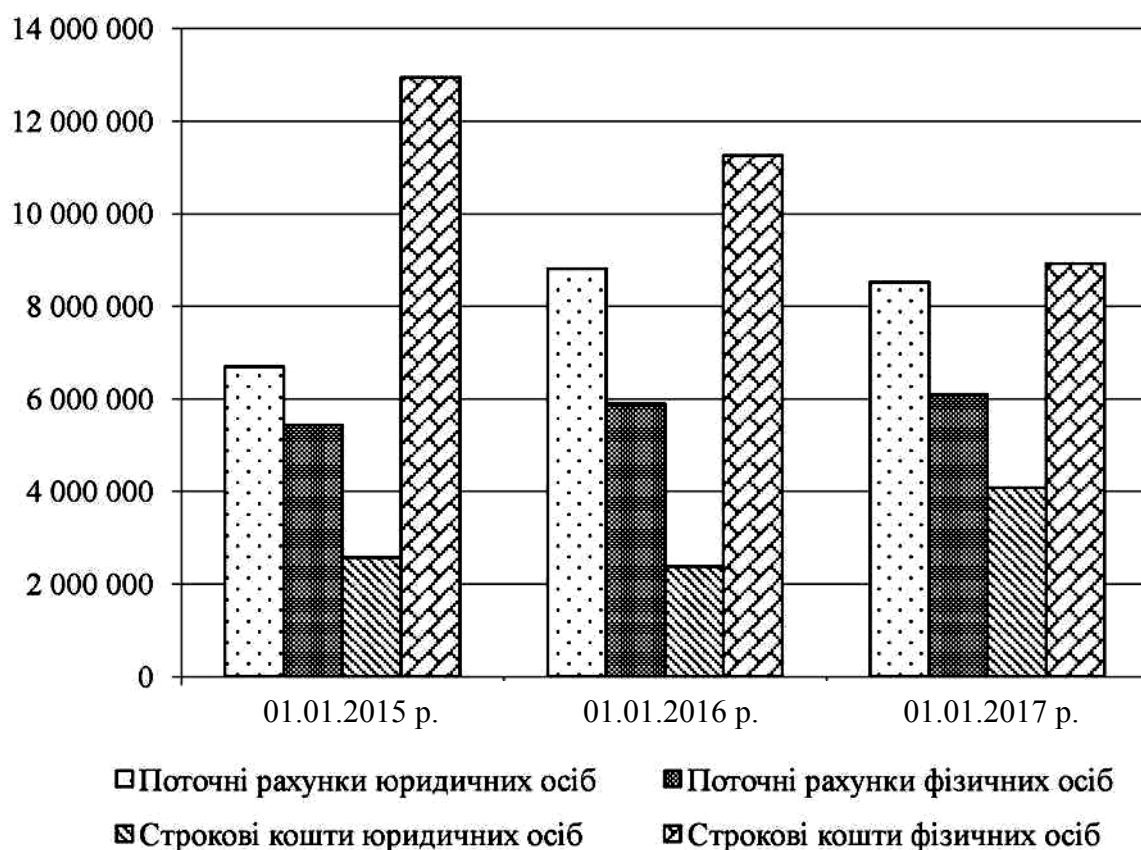


Рис. 2.7. Динаміка обсягу депозитних ресурсів ПАТ КБ «Приватбанк» за строковістю за період з 01.01.2015 по 01.01.2017 рр., тис. грн.

Аналізуючи динаміку обсягу депозитних ресурсів ПАТ КБ «Приватбанк» у розрізі строковості, за період з 01.01.2015 по 01.01.2017 рр., слід сказати, що спостерігається протилежна тенденція, щодо залучення у фізичних і юридичних осіб. Так клієнти банку фізичні особи збільшували обсяг ресурсів на поточних рахунках, в свою чергу зменшуючи обсяг коштів на строкових рахунках, юридичні ж особи навпаки збільшували частку коштів на строкових рахунках у порівнянні з поточними. Така тенденція зумовлена посиленням довіри до банку з боку юридичних осіб, що призвело до збільшення частки більш ліквідних коштів на строкових рахунках. В цей же час клієнти фізичні особи стали менше довіряти ПАТ КБ «Приватбанк», що призвело до зменшення обсягу строкових коштів, та в свою чергу збільшення коштів на поточних рахунках.

Слід також сказати, що ПАТ КБ «Приватбанк» пропонує

корпоративним клієнтам широкий спектр продуктів з метою ефективного використання тимчасово вільних коштів - їх розміщення на депозитних рахунках із різним строком дії. Депозитні рахунки можуть бути відкриті в національній валюті України, у доларах США чи євро. Мінімальна сума депозиту складає 10 тис. доларів США (10 тис. євро) - для валютних депозитів чи 50 тис. грн. - для гривневих.

Розуміння банком індивідуальних потреб кожного бізнесу та наявність персонального менеджера, який відповідає за комплексний розвиток взаємовідносин із клієнтом, допомагає обрати саме той вид депозиту, який максимально відповідає вимогам клієнта. Генеральний депозитний договір дозволяє у максимально стислі строки погоджувати розміщення коштів на банківському рахунку, з спростити процедуру оформлення вкладів та повторно використовувати відкриті раніше депозитні рахунки для розміщення нових вкладів.

ПАТ КБ «Приватбанк» пропонує такі депозити для корпоративних клієнтів:

- «Поточний» - дозволяє клієнту користуватися розміщеними коштами з незначним мінімальним залишком, передбачає можливість поповнення вкладу, а також дострокове (до дати закінчення вкладу) часткове або повне зняття коштів. Сплата процентів відбувається щомісячно за ярусною процентною ставкою, розмір якої залежить від середньоденного залишку коштів на депозитному рахунку - чим більший залишок, тим вища процента ставка за вкладом у розрахунковому періоді;

- «Класичний» - проценти сплачуються в день закінчення вкладу. При цьому часткове або повне повернення коштів і поповнення вкладу до закінчення строку дії договору не передбачені;

- «Класичний достроковий» - проценти сплачуються в день закінчення депозиту. При цьому передбачається повернення усієї суми вкладу на вимогу клієнта до дати закінчення вкладу;

- «Щомісячний» - щомісячна сплата процентів, часткове або повне

повернення коштів і поповнення вкладу до закінчення строку дії договору не передбачається;

- «Щомісячний достроковий» - проценти сплачуються щомісяця. При цьому передбачена можливість повернення всієї суми вкладу на вимогу депонента до дати закінчення договору;

- «Класичний накопичувальний» - сплата процентів у день закінчення строку вкладу; також даний продукт передбачає можливість поповнення депозиту;

- «Класичний накопичувальний достроковий» - сплата процентів відбувається в день закінчення вкладу, передбачено можливість поповнення депозиту та повернення всієї розміщеної на ньому суми до дати закінчення договору;

- «Щомісячний накопичувальний» - проценти сплачуються щомісяця, передбачено можливість поповнення вкладу;

- «Щомісячний накопичувальний достроковий» - щомісячна сплата процентів, передбачена можливість поповнення вкладу та повернення усєї його суми до дати закінчення договору [28].

2.3. Механізм залучення депозитних ресурсів в ПАТ КБ «Приватбанк»

Після проведення детального аналізу депозитного портфелю слід розглянути сам механізм залучення депозитних ресурсів на рахунки банку. Тобто визначити способи та прийоми залучення коштів, які відіграють вирішальну роль у процесі формування ресурсів та позицій банку на депозитному ринку.

В останній час ПАТ КБ «Приватбанк» намагається залучати депозити на строк не більше одного року, тому що стан банківської сфери є досить важко прогнозований, внаслідок цього є ризик неповернення зобов'язань перед клієнтом. Довгострокове депонування коштів банку не вигідне через високу процентну ставку, яка повинна покривати, як мінімум, рівень

інфляції, та через нестійкий стан ринку.

Щодо ведення депозитної операції у ПАТ КБ «Приватбанк» то воно здійснюється згідно умов підписаного депозитного договору, що складається у двох примірниках (один зберігається у банку, другий - у вкладника). Ця угода дає право банку на власний розсуд керувати залученими коштами клієнтів і право вкладнику на отримання у обумовлений термін суми депозиту та процентів за його користування. Також тут зазначається номер відкритого особистого депозитного рахунку, по якому і здійснюються операції з залученими ресурсами даного клієнта. На підставі депозитних угод всі особові рахунки вкладників реєструються бухгалтерією та депозитним відділом банку. Також особливістю строкового депозиту є те, що датою відкриття депозитного рахунку вважається дата надходження грошей на депозитний рахунок, що зазвичай обумовлено в депозитній угоді. Надходження грошей може здійснюватися за формулю, що обумовлена в укладеній угоді.

Для спланованої та плідної депозитної діяльності та врегулювання внутрішньобанківських відносин щодо управління депозитними ресурсами, банк активно розробляє та використовує різну внутрішню нормативну документацію, яка чітко відповідає нормативним актам Верховної Ради, Кабінету Міністрів та Національного банку України. Серед важливих внутрішньо нормативних документів щодо депозитної діяльності слід виділити [28]:

- Депозитна політика ПАТ КБ «Приватбанк»;
- Положення «Про залучення депозитів фізичних осіб» в ПАТ КБ «Приватбанк»;
- Положення «Про залучення депозитів юридичних осіб» в ПАТ КБ «Приватбанк»;
- Положення «Про Комітет управління активами та пасивами» ПАТ КБ «Приватбанк»;
- Положення «Про порядок здійснення операцій за поточними та

строковими депозитними (вкладними) рахунками фізичних осіб у національній та іноземній валютах» в ПАТ КБ «Приватбанк»;

- Положення «Про управління банківськими ризиками» ПАТ КБ «Приватбанк»;

- Положення «Про службу внутрішнього аудиту» ПАТ КБ «Приватбанк».

Для того щоб зрозуміти механізм формування депозитних ресурсів, потрібно поетапно розглянути процес управління залученням ресурсів банку з депозитних джерел.

Серед суб'єктів управління залученням депозитних ресурсів базовим органом управління є Комітет управління активами та пасивами банку, який визначає умови залучення банком депозитних коштів, їх внутрішньо системного перерозподілу (за обсягами, термінами погашення, процентними ставками, тощо), на основі результатів структурного та маржинального аналізу фінансових ринків встановлює процентні ставки за депозитами (у тісній співпраці з управлінням ризиків, дирекцією роздрібного бізнесу та фінансово-економічним управлінням), погоджує умови нових депозитних продуктів та зміни до умов діючих (за поданням дирекції роздрібного бізнесу та фінансово-економічним управлінням) [28].

Дирекція роздрібного бізнесу та фінансово-економічне управління відповідають за розробку нових депозитних продуктів та надання їх на затвердження Правлінню банку, доведення до філій та відділень типові форми договорів, винесення на розгляд КУАП індивідуальні та нові умови обслуговування окремих клієнтів банку (на базі клопотань філій також змін до діючих видів депозитних програм).

В той час контроль депозитних операцій філій та відділень за їх відповідністю депозитній політиці ПАТ КБ «Приватбанк» здійснюють:

- управління ризиками (контролюють відповідність вартості залучених ресурсів рівню доходності активів);

- дирекція роздрібного бізнесу та фінансово-економічне управління

(дотримання умов типових депозитних договорів);

- служба внутрішнього аудиту (виконання нормативних вимог).

Етапи механізму формування депозитних ресурсів наведені на рис. 2.8.



Рис. 2.8. Етапи механізму формування депозитних ресурсів [25]

Початковий етап залучення депозитних коштів на рахунки банку є вибір стратегій на ринку депозитних послуг, що відображаються у депозитній політиці ПАТ КБ «Приватбанк», яка приймається Правлінням банку шляхом затвердження основних характеристик депозитних продуктів та планових показників депозитної діяльності банку в розрізі його філій та відділень.

Банк та його філії чи відокремлені підрозділи банку відкривають поточні рахунки на підставі заяви, паспорта фізичної особи або уповноваженої особи від підприємства, договору на відкриття та обслуговування рахунків між установою банку і вкладника, картки із зразком підпису, що надається в присутності працівника банку (для юридичних осіб).

Уповноважений працівник операційного підрозділу банку перевіряє отримані від депонента документи на відкриття рахунку, оформляє договір на розрахунково-касове обслуговування поточного рахунку фізичної особи та передає перелічені документи на підпис керівництву банку.

Зарахування готівкових коштів вкладника на його рахунок проводиться через касу банку та оформлюється прибутковим касовим ордером. Для видачі з рахунку готівки за вимогою власника цього рахунку оформляється

видатковий касовий ордер.

Перерахування заробітної плати та інших доходів громадян на поточні рахунки здійснюється на підставі списків бухгалтерії підприємства і платіжного доручення. У списках вказується номери рахунків, прізвище, ім'я та по батькові, ідентифікаційні номери та суми зарахування. Списки підписуються керівником і головним бухгалтером підприємства та скріпляються печаткою.

Слід зазначити, що при відкритті строкового депозитного рахунку фізичним особам оформлюється такий же пакет документів як і при відкритті поточного рахунка.

Під час відкриття строкового депозитного рахунка одночасно, якщо це передбачено умовами договору, відкривається поточний рахунок клієнта для зарахування відсотків за вкладним рахунком.

Поточні та строкові рахунки в іноземній валюті відкриваються фізичним особам на підставі таких документів: заяви, паспорту, договору на відкриття та обслуговування рахунків між установою банку і вкладника, картки із зразком підпису, що надається в присутності працівника банку. Фізична особа-нерезидент, крім вищевказаних документів, подає копію легалізованого дозволу центрального банку іноземної країни на відкриття рахунку у разі, якщо це передбачено міжнародними угодами укладеними Україною з іншими державами.

Депозитний рахунок фізичної особи у ПАТ КБ «Приватбанк» закривається на підставі заяви та в інших випадках, передбачених чинним законодавством України, або між банком та власником рахунку [28].

Депозитний рахунок закривається після закінчення строку дії депозитного договору. У разі переоформлення депозиту на такий же термін, банк переукладає договір з депонентом, залишаючи той же номер вкладного рахунку. У журналі реєстрації рахунків, в обов'язковому порядку, здійснюються відмітки про закриття рахунків.

Якщо після встановленого терміну депонент не отримав своєчасно

суму депозиту і умовами укладеного раніше договору не передбачено порядку перерахування депозиту, то сума депозиту обліковується за тим самим рахунком, що і раніше. Тому є доцільним в умовах договору передбачати порядок перерахування суми депозиту на поточний рахунок клієнта після закінчення терміну дії депозитної угоди.

Щоб отримати бажану структуру та обсяги депозитних ресурсів керівництво банку використовує цінові та нецінові методи залучення коштів.

Головна мета цінової політики у сфері депозитної діяльності банку є розміри процентних ставок, умови нарахування та сплати процентів, мінімальна сума відкриття депозитного рахунку, тарифи на розрахунково-касове обслуговування поточних рахунків фізичних та юридичних осіб. Процентну політику ПАТ КБ «Приватбанк» по залученню строкових коштів клієнтів затверджує Комітет з управління активами та пасивами за поданням дирекції роздрібного бізнесу та фінансово-економічного управління.

Відсотки за депозитами населення нараховуються та обліковуються щомісячно за методом «факт/факт» (фактична наявність днів у місяці та році) на суми щоденних залишків за депозитними рахунками. При розрахунку відсотків враховується перший та не враховується останній день договору на відкриття рахунку фізичним особам. При нарахуванні відсотків за звітний місяць останній день місяця включається у розрахунок, крім випадків, коли звітна дата є датою закінчення строку договору.

У разі, якщо депонент вимагає повернення депозиту до закінчення дії депозитного договору, банк, згідно умов депозитної угоди, або застосовує процентну ставку, встановлену для депозитів до запитання (при цьому різниця між нарахованими та фактично сплаченими депоненту відсотками вважається як зниження процентних витрат банку), або проценти за вкладом за останній період зовсім не сплачуються депоненту. Тому дострокове вилучення коштів клієнту не вигідне.

Операції з вкладами та депозитами населення обліковуються на пасивних балансових рахунках 2-го класу «Операції з клієнтами» Плану

рахунків бухгалтерського обліку в комерційних банках.

Операції з коштами на рахунках до запитання фізичних осіб обліковуються на рахунках:

- 2620 «Поточні рахунки фізичних осіб»;
- 2621 «Кошти за довірчими операціями фізичних осіб»;
- 2622 «Кошти в розрахунках фізичних осіб»;
- 2625 «Кошти фізичних осіб для розрахунків платіжними картками»;
- 2628 «Нараховані витрати за коштами до запитання фізичних осіб».

Операції за строковими вкладками фізичних осіб обліковуються на рахунках:

- 2630 «Короткострокові депозити фізичних осіб»;
- 2635 «Довгострокові депозити фізичних осіб»;
- 2638 «Нараховані витрати за строковими коштами фізичних осіб».

Існують такі основні проводки в бухгалтерському обліку при проведенні операцій по депозитам фізичних осіб.

Облік номіналу депозиту (депоненту відкривається рахунок після оформлення відповідної документації):

- Дт 1001 «Банкноти та монети в касі банку», 1200 «Коррахунок в НБУ», 2600 «Поточні рахунки суб'єктів господарської діяльності».
- Кт 2620, 2630, 2635.

Облік номіналу депозиту у разі сплати відсотків авансом на дату залучення строкового депозиту:

- Дт 1001, 1200, 2600 - на суму номіналу депозиту за мінусом сплачених авансом процентів.
- Дт 3500 «Витрати майбутніх періодів» - на суму сплачених авансом процентів.
- Кт 2630, 2635 - на суму номіналу депозиту.

Нарахування процентів за депозитами:

- Дт 7040 «Процентні витрати за коштами до запитання фізичних осіб», 7041 «Процентні витрати за строковими коштами, які отримані від

фізичних осіб».

- Кт 2628, 2638.

Сплата відсотків за депозитом:

- Дт 2628, 2638.
- Кт 1001, 1200, 2620.

Якщо дата нарахування та дата сплати відсотків збігаються:

- Дт 7040, 7041.
- Кт 1001, 1200, 2620

Капіталізація процентів:

- Дт 2628, 2638.
- Кт 2630, 2635.

Зняття готівки з депозитного рахунку:

- Дт 2620, 2630, 2635.
- Кт 1001, 1002.

Погашення депозиту у визначений депозитним договором строк:

- Дт 2630, 2635.
- Кт 2620, 1200, 1001.

Якщо на вимогу клієнта банк повертає депозит до закінчення строку дії депозитного договору, то при поверненні депозиту здійснюється перерахування процентів за період із дати залучення до дати дострокового повернення депозиту і сплачує депоненту проценти за зниженою ставкою. Різниця між раніш нарахованих процентів та проценти, які підлягають фактичній сплаті, банк відносить на зменшення своїх процентних витрат.

Якщо протягом дії депозитного договору проценти не сплачувалися:

- Дт 2638.
- Кт 1001, 2600 - на суму процентів за зниженою ставкою.
- Кт 7041 - на різницю між нарахованими та сплаченими процентами за зниженою ставкою.

Якщо проценти сплачувалися депоненту протягом дії депозитного договору, то різниця між раніше сплаченими та перерахованими за

зниженими ставками проценти повертаються банку відповідно до умов договору:

Повернення депонентом коштів банку з свого рахунку:

- Дт 2630, 2635.
- Кт 2620.
- Дт 2620.
- Кт 7041.

Утримання із суми депозиту:

- Дт 2630, 2635.
- Кт 2620 (з урахуванням суми яка перераховується банку).
- Дт 2630, 2635.
- Кт 7041 на суму що перераховується депонентом за зниженою ставкою.

Процентні ставки за депозитами фізичних осіб встановлюються банком враховуючи процентну політику відносно активних операцій, планового рівня прибутковості цих операцій, стратегії банку стосовно розширення клієнтської бази банку, вартості інших джерел залучення ресурсів. Також враховується вид депозиту.

Крім процентної політики, при залученні коштів фізичних та юридичних осіб значну вагу має тарифна політика у сфері розрахунково-касового обслуговування. Саме депозити до запитання покликані забезпечити здійснення поточних розрахунків. Відкривши такий рахунок, клієнт передає право технічного ведення своїх платіжних операцій, які вимагають в загалом істотних витрат на працю персоналу, що компенсується за рахунок коштів клієнтів, які не в повному обсязі використовують свої грошові кошти на рахунках. Що створює так званий твердий залишок, який банк може використовувати для проведення короткострокових кредитних операцій [28].

Нецінові методи управління формування депозитних ресурсів ПАТ КБ «Приватбанк» включають в себе використання різноманітних прийомів заохочення клієнтів, які прямо не пов'язані з процентними ставками.

Найвикористовуванішими інструментами є реклама банку та окремих депозитних продуктів, покращення рівня обслуговування, збільшення спектру депозитних та супутніх до них послуг, впровадження бонусних програм, проведення розіграшів на постійній основі. В сучасних умовах конкурентної боротьби на ринку банківських послуг менеджмент банку велику увагу приділяє саме неціновим методам управління, тому що завищення депозитних ставок значно підвищує витратність депозитних операцій, яке в подальшому знижує чистий прибуток банку. Враховуючи ситуацію в динаміці коштів юридичних осіб, слід впровадити програми лояльності для корпоративних клієнтів, що більш втримає та залучить нових клієнтів. Таким чином, ПАТ КБ «Приватбанк» приділяє суттєву увагу формуванню коштів на депозитних рахунках. Пріоритетними є строкові кошти фізичних осіб, які є стабільними та ефективно піддаються прогнозуванню, а отже самі ці кошти можуть бути використані для здійснення кредитно-інвестиційних операцій.

На заключному етапі проводиться контроль за виконанням планових завдань по залученню коштів фізичних та юридичних осіб. У випадку коли не досягаються планові показники проводиться аналіз причин, що вплинули на невідповідність фактичних даних плановим та розробляється комплекс дій для зміни існуючого положення. Також йде вивірка параметрів депозитних угод з встановленими показниками та нормативними значеннями регулятора.

Розглядаючи механізм менеджменту депозитних ресурсів у ПАТ КБ «Приватбанк» треба відмітити наступне: в цілому механізм менеджменту вкладів в банку є досить на високому рівні, але аналізу клієнтської бази приділяється незначна увага, а корпоративні клієнти не отримують вигідних пропозиції, що залишали би їх у банку, тому слід розробити програму лояльності.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2

Отже ПАТ КБ «Приватбанк» це банк першої групи за класифікацією НБУ, і є одним з найбільших банків України. Банк перебуває в досить скрутному становищі, про що свідчить постійне зменшення прибутку банку, але темпи скорочуються. Хоча банк і отримував прибуток за останні 2 роки, такий результат був досягнутий перш за все завдяки зменшенню витрат і скороченню резервування. Аналізуючи показники фінансової стійкості, ділової активності і ефективності діяльності, слід сказати, що вони перебувають на досить низькому рівні і в більшості випадків є меншими за нормативні показники. Стосовно показників ліквідності, то всі вони відповідають нормативним значенням НБУ і виконуються в повному обсязі.

На сьогодні ПАТ КБ «Приватбанк» є одним із лідерів за обсягом залучених коштів фізичних і юридичних осіб серед усіх банків країни (по даним НБУ, він займає третє місце по обом показникам).

Стратегія банку на ринку депозитних послуг полягає у розширенні діяльності, збільшення привабливості депозитних продуктів, оптимізації існуючої мережі банку, оптимізація виробничих процесів та збільшення контролю за видатками. Також слід зазначити, що ПАТ КБ «Приватбанк» активно залучає кошти населення на депозитні та поточні рахунки в національній та іноземній валютах (доларах США і євро).

В останній час ПАТ КБ «Приватбанк», як більшість інших Українських банків намагається залучати депозити на строк не більше одного року, тому що стан банківської сфери є досить важко прогнозований, внаслідок цього є ризик неповернення зобов'язань перед клієнтом. Довгострокове депонування коштів банку не вигідне через високу процентну ставку, яка повинна покривати, як мінімум, рівень інфляції, та через нестійкий стан ринку.

Щодо механізму залучення ресурсів з депозитних джерел, то слід сказати, що ПАТ КБ «Приватбанк» розробив досить чітку і ефективну методику, використання якої дає свої позитивні результати.

РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ДІЯЛЬНОСТІ ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК» ПО ФОРМУВАННЮ ДЕПОЗИТНИХ РЕСУРСІВ

3.1. Напрямки удосконалення депозитної політики ПАТ КБ «Приватбанк»

Досвід країн з розвинутою ринковою системою підтверджує, що головною функцією комерційних банків акумуляція заощаджень суб'єктів господарювання, і спрямування їх у напрямку найефективнішого використання, опосередковано збільшуючи загальну масу інвестицій та потенціал економічного зростання. Необхідними умовами для ефективного функціонування банківської системи в Україні є можливість та практичне здійснення переливу фінансових коштів між суб'єктами господарювання, надання клієнтам свободи вибору між різними формами розміщення тимчасово вільних грошових коштів, а також надання рівних прав усім, хто пред'являє попит на кредитні ресурси.

На даній стадії розвитку економіки, банківська система України знаходиться на етапі якісного зростання, що визначається загостренням конкуренції та посиленням вимог до діяльності банківських установ, що визначає необхідність розробки ефективної депозитної політики з метою залучення потенційних клієнтів, так як відкриття депозитних вкладів на сьогодні є першим етапом співпраці банку і клієнта. Слід зазначити, що встановлення взаємовідносин через відкриття депозитного рахунку дозволяє зацікавити клієнта в отриманні послуг комерційного банку надалі і сформувати механізм різнопланової співпраці «клієнт-банк». Такий рівень співпраці між клієнтом і банком характеризується досить високим ступенем довіри, мінімізацією ризику і зацікавленістю сторін в ефективній діяльності кожного із суб'єктів.

Досить низький рівень власного капіталу українських комерційних банків посилює значення залучених через депозитні рахунки коштів при

формуванні ресурсної бази банківських інститутів, і визначає необхідність реалізації ефективної депозитної політики в системі банківського менеджменту. Депозитна політика повинна бути взаємопов'язаною з кредитною політикою та забезпечувати реалізацію останньої. Саме такий підхід на сьогодні може забезпечувати ліквідність, фінансову стійкість а також прибутковість комерційного банку, тобто забезпечити ріст всіх показників діяльності банку.

Для ПАТ КБ «Приватбанк», як і для інших вітчизняних фінустанов головним внутрішнім джерелом ресурсів традиційно є депозити.

Депозитний ринок в Україні постійно зростає, це зумовлено в першу чергу зростанням грошових доходів юридичних та фізичних осіб, що за умови відсутності фінансового ринку, як альтернативи інвестування визначає депозитні вклади як головне джерело портфеля активів. За цих умов особлива увага звертається на фінансові показники діяльності банку. Відповідно, ефективність функціонування комерційного банку в значній мірі визначається ефективністю реалізації депозитної політики.

Необхідність розробки і реалізації депозитної політики включається до функцій банківського менеджменту комерційного банку. Вона є комплексом заходів по формуванню депозитного портфеля, а також різноманітні форми та методи щодо реалізації конкурентних позицій на ринку депозитних послуг з метою забезпечення обсягів депозитних ресурсів, які потрібні банку.

Головними факторами впливу на процес формування і реалізації депозитної політики банку є: зовнішні фактори (державна політика щодо розвитку банківської сфери; рівень інфляції і процентних ставок за депозитами; рівень розвитку банківської системи та системи кредитно-фінансових інститутів; ступінь довіри клієнтів до банківських установ; демографічні фактори) та внутрішні фактори (асортимент депозитних продуктів; наявність мережі філій; спеціалізація банку та склад його клієнтів; рівень кваліфікованості персоналу) [25].

Механізм формування депозитної політики ПАТ КБ «Приватбанк»

повинен включати:

- взаємовідносини між банками та вкладниками;
- організацію ефективної депозитної діяльності банку;
- формування депозитних ресурсів банку з різних джерел, з метою зменшення рівня ризику;
- ефективні методи управління процесом залучення депозитів;
- моніторинг і контроль залучення депозитних ресурсів банку.

Ця політика повинна охоплювати два напрями: по-перше - це формування змісту самої депозитної політики, а по-друге, вона повинна містити конкретні організаційно-управлінські заходи, що спрямовані на її реалізацію. Початковим моментом для реалізації обох напрямів є цілі і завдання депозитної політики, а також її елементи, визначені відповідно до загальної мети діяльності банку, що отримує відображення в належному рівні прибутковості та ліквідності як основних критеріїв функціонування банківської установи [28].

На нашу думку до процесу формування депозитної політики ПАТ КБ «Приватбанк» слід віднести такі етапи:

- встановлення обґрунтованих параметрів депозитної політики банку відповідно до напрямів його діяльності, що дає змогу здійснювати поточний контроль та моніторинг за формуванням депозитних ресурсів.
- визначення напрямів депозитної діяльності і джерел формування депозитних ресурсів в ПАТ КБ «Приватбанк»;
- оцінка і аналіз розробленого проекту підрозділами, відповідальними за реалізацію депозитної політики, та внесення зауважень, пропозицій, коректив;
- затвердження остаточного варіанта депозитної політики банку;
- упровадження політики в життя;
- контроль за дотриманням параметрів депозитної політики банку;
- корегування депозитної політики банку.

Формування зрозумілої та гнучкої депозитної політики банку є

необхідною умовою раціональної організації діяльності банку у сфері залучення депозитів і відповідних відносин між банком та його клієнтами, що визначається точною і вдалою постановкою мети і стратегічних цілей депозитної політики банку, пріоритетів в обслуговуванні перспективних груп вкладників а також використанні видів депозитних послуг, що користуються попитом, як кінцевого банківського продукту, а також розробкою всіх необхідних технологічних процедур та професійних обов'язків і повноважень у прийнятті рішень, щодо проведення депозитних операцій.

На нашу думку, основні принципи формування депозитної політики банку показано в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1.

Принципи формування депозитної політики ПАТ КБ «Приватбанк»

	Принципи	Характеристика принципу
Загальні принципи	Принцип наукової обґрунтованості	Повинен базуватися на новітніх досягненнях науки та передового досвіду, з урахуванням дії економічних законів у межах конкретного банку з використанням науково обґрунтованих методик
	Принцип цілісності системи	Депозитна політика виступає як підсистема політики комерційного банку в цілому. Вона має первинний характер щодо політик у сфері активних операцій
	Принцип комплексного підходу	Розробка теоретичних основ, пріоритетних напрямів депозитної політики та оцінка підсумку дохідності від розміщення депозитів з точки зору стратегії розвитку банку
	Принцип оптимальності та ефективності	Розробка ефективних і оптимальних для цього етапу розвитку банку тактичних напрямів і методів. Визначає цілі й обсяги залучених банківських ресурсів та ефективну їх реалізацію
	Принцип єдності елементів	Усі елементи депозитної політики розглядаються не ізольовано, а в тісному взаємозв'язку і взаємозалежності
Специфічні принципи	Принцип забезпечення оптимального рівня витрат	Характеризує цінову політику банку, уміння керівництва банку адекватно реагувати на зміни ринкових цін на депозити для регулювання прибутковості та зниження очікуваних витрат. Відсоткові ставки орієнтовані на ринкову кон'юнктуру
	Принцип безпеки операцій банку	Характеризує систему захисту економічних інтересів клієнтів щодо збереження банківської таємниці за їх рахунками, а також підтримання оперативної ліквідності банку
	Принцип забезпечення надійності	Від надійності банку залежить рівень ризику клієнта щодо повернення депозиту і сплати відсотків. Якість і кількість залучених коштів відображає стабільність і надійність банку

ПАТ КБ «Приватбанк», як суб'єкт депозитного ринку намагається реалізувати свої інтереси враховуючи вплив депозитної політики центрального банку та базуючись на конкретних умовах функціонування депозитного ринку.

Депозитна політика банку спрямована на оптимізацію витрат по залученню коштів на депозитному ринку за умови їх ефективного використання. Такий механізм реалізації інтересів всіх суб'єктів депозитного ринку формує ціну на депозитні ресурси. Безпосередній вплив на процентні витрати мають середні залишки по депозитах, та середня процентна ставка по них [28].

На середню процентну ставку по депозитах впливають наступні чинники:

- ринковий рівень процентної ставки по депозитах, який залежить від конкретних умов на грошового ринку;
- структура депозитної бази, управління якою має важливе значення для регулювання прибутковості та зниження очікуваних витрат.

Зростання частки дорогих депозитних інструментів, призводить до зростання процентних витрат з одного боку, а з іншого боку, висока питома вага низькооплачуваних ресурсів сприяє підвищенню рентабельності банку, але призводить до зниження рівня ліквідності. Для комерційного банку найбільш привабливими є строкові депозити, тому що вони є найбільш стабільною частиною залучених ресурсів, і дозволяють здійснювати кредитування на більш тривалі строки та відповідно під більш високий процент. На даному етапі розвитку суспільства і економіки, кредитування стало невід'ємною частиною життя населення, що призводить до послідовної активізації ролі банківської системи у соціально-економічному розвитку країни. У той же час вартість кредитів залишається високою, що обмежує фінансові можливості переходу до інноваційної моделі зростання національної економіки.

Розглядаючи депозитну політику банку як елемент банківської

політики, слід зазначити, що мета депозитної політики органічно пов'язана із загальними стратегічними цілями банку й узгоджується з ними. У таблиці 3.2 можна побачити зовнішні та внутрішні фактори впливу на депозитну політику ПАТ КБ «Приватбанк»

Таблиця 3.2.

Зовнішні та внутрішні фактори впливу на депозитну політику [25]

	Фактори	Зміст впливу	Результат впливу*
Зовнішні фактори	Облікова ставка НБУ	Є орієнтиром для встановлення відсоткової ставки за депозитами та кредитами	+/-
	Норматив обов'язкового резервування	Впливає на обсяги залучених ресурсів за видами і за валютами у зв'язку з різною нормою резервування, а також на суму вільних кредитних ресурсів	-
	Конкуренція банків	Змушує банки розробляти нові схеми, методи і підходи в роботі з клієнтами щодо залучення депозитів	+/-
	Податкове законодавство	З 1.01.2014 р. вводиться податок на нараховані відсотки за депозитами. Обсяг строкових депозитів може зменшитися	+/-
	Економічні нормативи діяльності банку	Обсяг депозитів впливає на розрахунок ліквідності банку (миттєвої, короткострокової і загальної)	-
	Система гарантування вкладів	Гарантує компенсацію депозиту, у визначеній сумі, за неплатоспроможності банку. Це підвищує довіру до банку з боку населення	+
	Стан і тенденції розвитку фінансового ринку	Впливає як у частині залучених коштів, так і в частині розміщення коштів. Визначає кредитний потенціал банку і заодно розмір банківського прибутку	+
	Збільшення доходів населення	Призводить до збільшення депозитних вкладень за умов відсутньої альтернативи інвестування коштів	+
	Внутрішні фактори	Розвиток банківських технологій	Поява глобальних комунікацій, комп'ютеризація, розвиток дистанційного обслуговування ліквідує територіальну прив'язку клієнта банку
Рівень відсоткових ставок		Депозити мігрують з банку в банк за більш вигідними відсотковими ставками	+/-
Універсалізація банку		Орієнтація банку на надання широкого спектра банківських послуг	+/-

* - покращення стану депозитної політики ПАТ КБ «Приватбанк» при збільшенні рівня впливу конкретного фактору («+» - покращення стану, і «-» - погіршення)

Метою депозитної політики ПАТ КБ «Приватбанк» є скорочення витрат, пов'язаних із залученням коштів, одержання прибутку від розміщення коштів вкладників, а також динамічний розвиток банку в напрямі збільшення обсягів і спектра послуг, що гарантує стабільність та зростання прибутку банку.

На даний момент, строкові депозити вкладники ризикують відкривати тільки на невеликі проміжки часу - не більше шести місяців. Якщо до кризи найбільш питому вагу в структурі коштів населення на банківських рахунках складали депозити на один-два роки, то зараз найбільшою популярністю користуються вклади на термін до одного року. Це зумовлено а першу чергу зменшенням довіри до банків в цілому.

ПАТ КБ «Приватбанк» завжди проводив консервативну політику відносно відсоткових ставок. Наприклад, було різко знижено ставки із депозитів в євро - зробив їх у 1,5 - 2 рази нижчими, ніж у конкурентів. Також ПАТ КБ «Приватбанк» першим почав знижувати доларові ставки. У результаті приросту валютних депозитів населення в банку майже не було [28].

Потрібно сказати, що на сьогодні обсяг готівки на руках у населення є досить значним, і ті комерційні банки, які зможуть запропонувати своїм потенційним і наявним клієнтам більший комплекс високоякісних послуг, отримають у своє розпорядження значні суми додаткових ресурсів, нестача яких досить шкідлива для фінансової установи. Розвиток таких послуг вимагає від банківських установ нових підходів до встановлення форм депозитних рахунків, впровадження нової техніки і технології ведення банківських операцій із застосуванням різноманітних засобів (чекових книжок, кредитних карток та ін.). Це дозволило б повніше задовольнити потреби клієнтів банку у різноманітних послугах, поліпшити якість обслуговування, підвищити зацікавленість як фізичних так і юридичних осіб у розміщенні своїх коштів на поточних рахунках в банку і таким чином залучити нових вкладників.

Після кризових явищ і як наслідок невдалих фінансових результатів діяльності, ПАТ КБ «Приватбанк» дещо переглянув свою депозитну політику. Так для якісного управління депозитними ресурсами банку необхідно вирішити такі завдання: по-перше, визначити найбільш вигідних клієнтів, тобто клієнтів, які забезпечать більшу стабільність депозитної бази та більш високий залишок на своєму рахунку; по-друге, визначити кількість клієнтів, яких необхідно залучити для підтримання заданого обсягу депозитної бази; по-третє, проводити роботу щодо залучення найбільш вигідних потенційних клієнтів, однак продовжувати утримувати старих клієнтів; по-четверте, проводити гнучку цінову політику в розрізі окремих клієнтів. В наслідок цього ПАТ КБ «Приватбанк» почав проводити політику більш направлену на залучення юридичних осіб, а також більш заможних верств населення, що можна прослідити з його показників діяльності.

Також як перспективний напрям удосконалення депозитних операцій можна запропонувати розширення кола депозитних рахунків клієнтів з різноманітними режимами функціонування, що надаватиме вкладникам банку додаткові можливості по використанню своїх коштів із прийнятним рівнем доходів.

За для оптимізації депозитного портфеля та забезпечення більшого надходження коштів на строкові та ощадні депозити можна рекомендувати спрощення режиму функціонування відповідних рахунків, тобто порядку зарахування коштів на вклади, видачі готівки і перерахування з депозитних рахунків. Слід більш широко застосовувати строкові вклади з додатковими внесками, а також скоротити обмеження на здійснення розрахунків із використанням коштів, що містяться на ощадних та строкових депозитах. У перспективі чітке розмежування різних видів депозитів - до запитання, строкових, ощадних, - буде поступово зникати, що підтверджується досвідом комерційних банків розвинених країн, де все більше розширюється сфера застосування змішаних типів рахунків.

Також для того щоб розширити спектр послуг, можна пропонувати

крім традиційних депозитів, так звані інвестиційні депозити. Поняття «інвестиційний депозит» трактується банками по-різному, але найчастіше під ним розуміються два види депозитів. Перший відкривається банком вкладнику під підвищений відсоток при купівлі паїв інвестиційних фондів на певну суму коштів. Підвищений відсоток існує для того, щоб компенсувати моральні витрати клієнта за відсутності очікуваної прибутковості. Дохід за другого виду депозитів складається з частини, гарантованої банком, та негарантованої - дохідність якої залежить від успішності вкладення банком коштів на фондовому ринку. У свою чергу гарантована частина виступає як страхування від падіння вартості паїв.

Частина коштів на інвестиційному депозиті розміщується на традиційному вкладі, а друга частина грошей інвестується в різні фінансові інструменти, через що інноваційні депозити можуть бути віднесені до розряду комбінаторних. Переваг щодо цього виду продуктів декілька, по - перше, вони сприяють мінімізації ризиків, пов'язаних з інвестуванням. Так банк дає гарантію на збереження коштів, і при цьому прибутковість залежить від ситуації на фондовому ринку. По-друге, інвестор, розміщуючи кошти в даний продукт, також має можливість отримати більш високий дохід, ніж від вкладення в класичний депозит.

З метою активізації процесів залучення коштів фізичних та юридичних осіб ПАТ КБ «Приватбанк» до активного банківського обороту пропонується впроваджувати нові види банківських депозитів, зручних для клієнтів, це такі як pow- рахунки, super pow - рахунки, вклади, дохід на які нараховується за складними процентами, депозитні рахунки грошового ринку та різні святкові, відпускні, інвестиційні депозити.

Також з метою обслуговування клієнта, з максимально можливим комфортом, нашому банку потрібно впроваджувати збільшення рівня комфорту для клієнтів, зменшення черг, та інше. ПАТ КБ «Приватбанк» почав ще більше приділяти цьому увагу, так було введено позачергове відвідування клієнтів, котрі записались на зустріч зі працівником банку, що

досить позитивно

Також слід сказати, що із розвитком сучасних технологій нині в банківській практиці більш доцільно користуватися дистанційним банківським обслуговуванням фізичних і юридичних осіб через банкомати, управління рахунком через телефон, Інтернет тощо. Технологія дистанційного управління передбачає надання клієнтом розпоряджень банку щодо його власного рахунку. За допомогою цього виду обслуговування клієнт матиме змогу здійснювати практично всі операції, пов'язані з банківським обслуговуванням. Основним напрямом розвитку банківського дистанційного обслуговування в майбутньому стануть такі канали просування банківських послуг, як маркетинг через Інтернет, інтерактивні філії, всевітня телевізійна мережа (Web-TV).

Досить ефективним методом додаткового залучення коштів для ПАТ КБ «Приватбанк» може стати постійне розширення діапазону послуг, формування плаваючої системи ціноутворення на депозитні ресурси, покращення якості кредитно-розрахункового та касового обслуговування, надання різноманітних консультацій, що сприяє збільшенню обсягів кредитних ресурсів банку, забезпечуючи йому належний рівень прибутковості при здійсненні активних операцій.

3.2. Удосконалення депозитної програми ПАТ КБ «Приватбанк»

На нашу думку, на даному етапі розвитку банківської системи, спостерігаються тенденції до зменшення довіри в боку населення до фінансових інститутів, що спричинило відтік грошових ресурсів з банків. Сучасна ситуація на ринку банківських послуг поступово стабілізується. Так процентні ставки по депозитам стабільно зменшуються, тому що відбувається прилив коштів. Це відбувається тому, що зараз немає реальної альтернативи вкладення своїх заощаджень окрім банку. Хоча довіра досить сильно похитнулася, але прагнення до отримання прибутку пересилує страх

втратити свої кошти, також досить позитивно на довірі позначається діяльність фонду гарантування коштів населення.

Не зважаючи на те, що досить багато банків збанкрутували, на сьогодні на території нашої держави діють 176 банків, котрі надають приблизно однаковий спектр послуг, і конкурують між собою за кожного клієнта. За такої ситуації банкам потрібно знаходити нові способи залучення клієнтів. Одним із найефективніших способів залучення є впровадження нових продуктів, котрі можуть зацікавити споживача. Так ПАТ КБ «Приватбанк» надає досить широкий спектр послуг, таких як: акції, бонуси, нові пропозиції і продукти. Також кожен банк, особливо лідери ринку, намагаються не відставати один від одного по рівню надання послуг, і постійно покращують свою діяльність. Так ПАТ КБ «Приватбанк» в Луганській області активно почав впроваджувати послугу «М-банкінг», реакція на яку від клієнтів була досить позитивною.

Так як в нашій країні рівень інфляції досить високий, що негативно впливає на розмір реального прибутку з вкладених коштів, люди почали шукати нові способи вкладення коштів з можливістю отримати більші прибутки. За таких умов потрібно створити такий продукт, котрий зможе задовольнити потреби досить багатьох вкладників. На нашу думку, таким продуктом може стати пропозиція «Інвестор» котра має певні відмінності від стандартного депозиту.

Давайте детальніше розглянемо, що це за пропозиція. Схематично це можна простежити на рис. 3.1.

Так можна простежити, що клієнт маючи певну суму коштів, кладе її частину на депозит в банк, а залишок іде в розпорядження Компанії з управління активами (далі - КУА) ПАТ КБ «Приватбанк» засновником і повним власником якого є ПАТ КБ «Приватбанк». Компанія з управління активами ПАТ КБ «Приватбанк» отримала ліцензію № 430339 від 15.10.2008 року від Державної комісії з цінних паперів і фондового ринку на здійснення професійної діяльності на фондовому ринку.

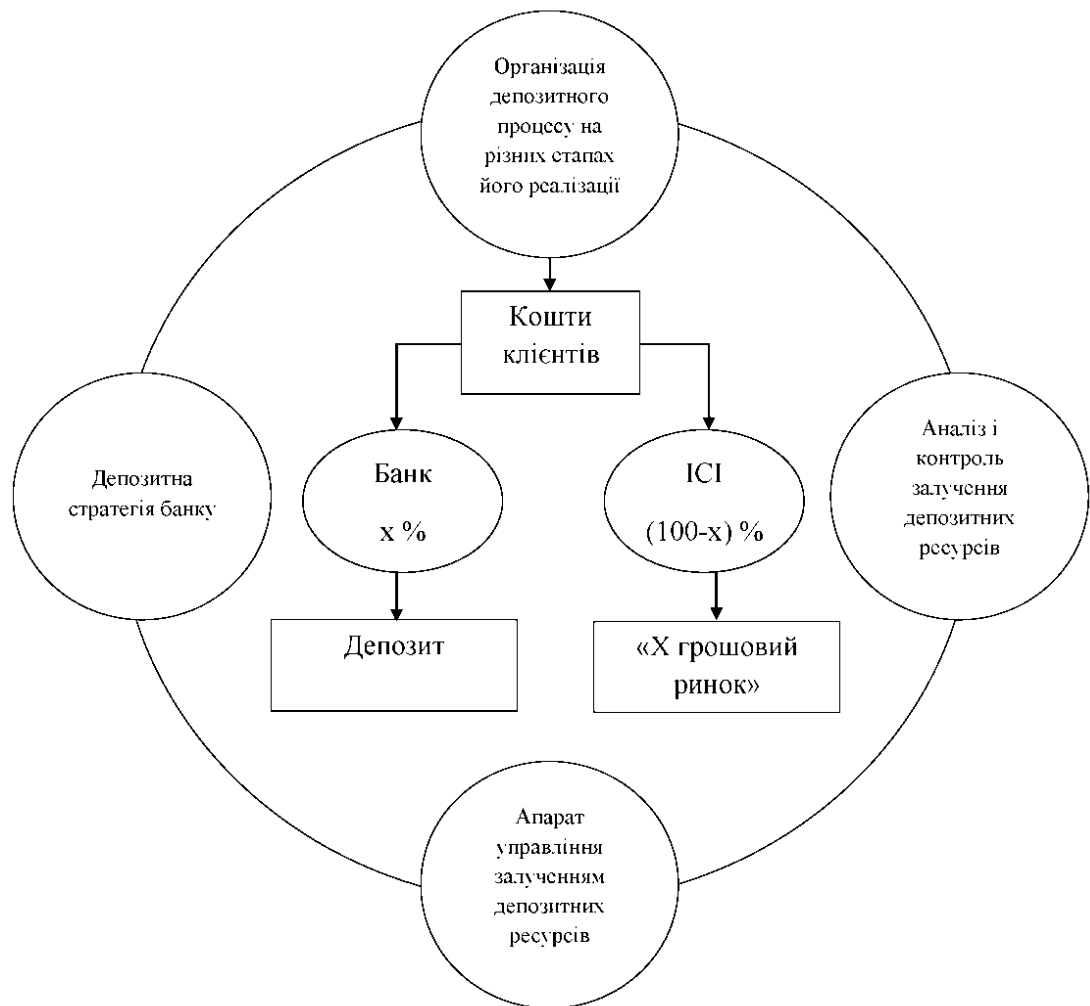


Рис. 3.1. Алгоритм здійснення пропозиції «Інвестор» як структурного елемента депозитної політики банку

Компанія з управління активами ПАТ КБ «Приватбанк» має досить широкий спектр пропозицій щодо управління коштами клієнтів. Але на нашу думку найбільш оптимальним варіантом буде Відкритий диверсифікований пайовий інвестиційний фонд «X грошовий ринок».

Структура фонду професійно збалансована за ризиками та складається з:

- 50 % інвестицій у банківські депозити найнадійніших банків України;
- 40 % інвестицій у гарантовані державні облігації;
- 10 % інвестицій у муніципальні облігації [28].

Дохідність фонду у 2016 році склала 14,12 %, у 2014 - 20,70 %. Станом на 30 березня 2017 року середня ставка річного гривневого депозиту серед 5

провідних українських банків з іноземним капіталом складає 13,77 %, середня ставка поточного рахунку або гривневого депозиту «на вимогу» в тих самих банках складає 5,05 % [28].

Так як клієнти діляться на різні групи по здатності ризикувати, то пропозиція «Інвестор» пропонує різні можливості вкладення коштів. Так пропонується розділити вклади по групам (таблиця 3.3) які ми позначили як «Консервативний», «Звичайний», та «Спекулятивний».

Таблиця 3.3.

Види вкладів пропозиції «Інвестор» [36]

	частка на депозиті у банку, %	частка в ІСІ, %
Консервативний	85	15
Звичайний	55	45
Спекулятивний	40	60

Так як ПАТ КБ «Приватбанк» має добре розвинену філіальну мережу, то він зможе досить швидко донести інформацію про цю нову послугу до досить значної кількості як своїх теперішніх так і потенційних клієнтів. Витратами банку в такому разі будуть тільки витрати на рекламну кампанію, тобто на маркетинг, і саме на персонал, тобто адміністративні витрати, а прибуток у разі вдалого впровадження може бути досить значним. Звісно не всі погодяться з перспективністю даної пропозиції, але ми вважаємо, що на даний момент і при сучасній ситуації на фінансовому ринку, пропозиція «Інвестор» це саме те, що потрібно вкладникам банку, так як вона пропонує високий рівень очікуваного прибутку при помірному рівні ризику.

Успішною буде дана пропозиція чи ні, можна буде в першу чергу судити з кількості нових вкладників банку, так як вона націлена на потенційних клієнтів а не на наявних. Проте потрібно мати на увазі, що в першу чергу даним продуктом скористаються саме існуючі клієнти банку, що може негативно вплинути на депозитний портфель ПАТ КБ «Приватбанк», в наслідок відтоку коштів до КУА, але в цілому банк не програє, так як КУА фактично належить банку. Для того, щоб зменшити ризик, про який йшлося

вище, потрібно досить чітко і правильно формувати стратегію просування даної пропозиція і політику банку взагалі, задля того щоб подолати недовіру населення до даного продукту і банківської системи взагалі, і отримати відповідний прибуток.

Отже пропозиція «Інвестор» покликана на задоволення потреб тієї частини клієнтської бази, що направлена на пошук не досить ризикових, але високодохідних форм вкладення коштів. Для різних, по бажанню ризикувати, груп населення було запропоновано три види даного депозиту, котрі підійдуть будь-якому вкладнику.

Так як на ринку фінансових послуг є досить значний об'єм заощаджень як фізичних так і юридичних осіб, дана пропозиція буде досить успішно і вчасно впроваджена (за умови вдалого розроблення і просування стратегії банку), що допоможе залучити кошти і ефективно використати цей потенціал.

Пропозиція «Інвестор» на перший погляд здається досить простою, але в той же час вона є дієвою, про що можна сказати дивлячись на досвід зарубіжних країн, в котрих подібні продукти існують досить давно і успішно розвиваються. До суттєвих переваг також можна віднести відносно не витратність на впровадження, а якщо зважати на досить високий потенційний прибуток, то пропозиція «Інвестор» має досить високі шанси до успішного закріплення на ринку банківських послуг України.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3

На нашу думку головним внутрішнім джерелом ресурсів для ПАТ КБ «Приватбанк» як і для інших вітчизняних фінансових установ традиційно є депозити.

Депозитний ринок в Україні постійно зростає, це зумовлено в першу чергу зростанням грошових доходів юридичних та фізичних осіб, що за умови відсутності фінансового ринку, як альтернативи інвестування визначає

депозитні вклади як головне джерело портфелю активів.

Формування зрозумілої та гнучкої депозитної політики банку є необхідною умовою раціональної організації діяльності банку у сфері залучення депозитів і відповідних відносин між банком та його клієнтами, що визначається перш за все точною і вдалою постановкою мети і стратегічних цілей депозитної політики банку.

Метою депозитної політики ПАТ КБ «Приватбанк» є скорочення витрат, пов'язаних із залученням коштів, одержання прибутку від розміщення коштів вкладників, а також динамічний розвиток банку в напрямі збільшення обсягів і спектра послуг, що гарантує стабільність та зростання прибутку банку.

Досить ефективним методом додаткового залучення коштів для ПАТ КБ «Приватбанк» може стати постійне розширення діапазону послуг, зниження їх вартості, покращення якості кредитно-розрахункового та касового обслуговування, надання різноманітних консультацій, що сприяє збільшенню обсягів кредитних ресурсів банку, забезпечуючи йому належний рівень прибутковості при здійсненні активних операцій.

На сучасному етапі розвитку економіки, інвестори (вкладники) шукають привабливі для них способи вкладення вільних коштів, для отримання максимального прибутку з мінімальним рівнем ризику. Ми вважаємо, що саме з цієї причини доцільно впровадити новий продукт який задовольнить попит населення, таким продуктом є депозитна програма «Інвестор».

Ця програма розрахована на різних за схильністю до ризику вкладників, і у разі вдалого формування і просування стратегії банку, вона допоможе акумулювати достатньо великий обсяг ресурсів а отже і отримати достатньо високий рівень прибутку за мінімальних витрат на маркетинг.

ВИСНОВКИ

Серед суб'єктів фінансово-господарської діяльності комерційні банки - це рушійна сила економіки, котра являється «кровоносною системою» для всього ринку через те, що через неї проходять практично всі наявні на фінансовому ринку ресурси. Банківська система являється акумулятором вільних грошових ресурсів, котрі перерозподіляються на ринку в ті сектори економіки, де вони принесуть найбільшу вигоду, а отже і найбільш стрімкий розвиток економіки країни.

Депозитні ресурси по своїй суті є залученими, бо мають добровільний та персональний характер залучення, а запозичені ресурси - не депозитний спосіб акумуляції. Отже, щоб остаточно розібратися в сутності депозитних і залучених ресурсів, потрібно розглянути визначення котрі надаються різними науковцями, що вивчали дане питання.

На нашу думку поняття «депозитні ресурси» більш краще висвітлено А.М. Морозом к підручнику «Гроші та кредит» - «сукупність коштів на поточних, депозитних та інших рахунках банківських клієнтів (юридичних та фізичних осіб), на рахунках громадських організацій, різноманітних суспільних фондів, які розміщуються в активи з метою отримання прибутку чи забезпечення ліквідності банку».

Депозитна політика являє собою складне економічне явище, її суть необхідно розглядати як у широкому, так і у вузькому значенні. У широкому - депозитна політика комерційного банку характеризується як стратегія і тактика банку при здійсненні ним діяльності щодо залучення ресурсів з метою повернення, а також при організації та управлінні депозитним процесом. Під депозитною політикою у вузькому значенні розуміється стратегія і тактика банку в частині організації депозитного процесу з метою забезпечення його ліквідності.

Отже ПАТ КБ «Приватбанк» це банк першої групи за класифікацією НБУ, і є одним з найбільших банків України. ПАТ КБ «Приватбанк» у має

рейтинг стабільності - (стабільний).

Банк перебуває в досить скрутному становищі, про що свідчить постійне зменшення прибутку банку, але темпи скорочуються. Хоча банк і отримував прибуток за останні 2 роки, такий результат був досягнутий перш за все завдяки зменшенню витрат і скороченню резервування.

Аналізуючи показники фінансової стійкості, ділової активності і ефективності діяльності, слід сказати, що вони перебувають на досить низькому рівні і в більшості випадків є меншими за нормативні показники.

Стосовно показників ліквідності, то всі вони відповідають нормативним значенням НБУ і виконуються в повному обсязі.

Розглядаючи механізм формування депозитних ресурсів банку, можна зробити висновок, що банк має досить широкий спектр депозитних продуктів, для різних категорій клієнтів, і проводить досить гнучку депозитну політику направлену на більш тісну співпрацю з юридичними особами.

Для спланованої та плідної депозитної діяльності та врегулювання внутрішньобанківських відносин щодо управління депозитними ресурсами, банк активно розробляє та використовує різну внутрішню нормативну документацію, яка чітко відповідає нормативним актам Верховної Ради, Кабінету Міністрів та Національного банку України.

Головним внутрішнім джерелом ресурсів для ПАТ КБ «Приватбанк» як і для інших вітчизняних фінансових установ традиційно є депозити.

Депозитний ринок в Україні постійно зростає, це зумовлено в першу чергу зростанням грошових доходів юридичних та фізичних осіб, що за умови відсутності фінансового ринку, як альтернативи інвестування визначає депозитні вклади як головне джерело портфелю активів.

Формування зрозумілої та гнучкої депозитної політики банку є необхідною умовою раціональної організації діяльності банку у сфері залучення депозитів і відповідних відносин між банком та його клієнтами, що визначається перш за все точною і вдалою постановкою мети і

стратегічних цілей депозитної політики банку.

Метою депозитної політики ПАТ КБ «Приватбанк» є скорочення витрат, пов'язаних із залученням коштів, одержання прибутку від розміщення коштів вкладників, а також динамічний розвиток банку в напрямі збільшення обсягів і спектра послуг, що гарантує стабільність та зростання прибутку банку.

Досить ефективним методом додаткового залучення коштів для ПАТ КБ «Приватбанк» може стати постійне розширення діапазону послуг, зниження їх вартості, покращення якості кредитно-розрахункового та касового обслуговування, надання різноманітних консультацій, що сприяє збільшенню обсягів кредитних ресурсів банку, забезпечуючи йому належний рівень прибутковості при здійсненні активних операцій.

На сучасному етапі розвитку економіки, інвестори (вкладники) шукають привабливі для них способи вкладення вільних коштів, для отримання максимального прибутку з мінімальним рівнем ризику. Ми вважаємо, що саме з цієї причини доцільно впровадити новий продукт який задовольнить попит населення, таким продуктом є пропозиція «Інвестор».

Ця пропозиція розрахована на різних за схильністю до ризику вкладників, і у разі вдалого формування і просування стратегії банку, вона допоможе акумулювати достатньо великий обсяг ресурсів а отже і отримати достатньо високий рівень прибутку за мінімальних витрат на маркетинг.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Мороз, А. М. Гроші та кредит [Текст] / М. І. Савлук, А. М. Мороз, М. Ф. Пуховкіна та ін.; за заг. ред. М. І. Савлука. - К. : КНЕУ, 2002. - 598 с.
2. Фролов, С. М. Банківська справа і основи митного регулювання в Україні [Текст] : теорія та практика / С. М. Фролов. - Суми : ВТД «Університетська книга», 2004. - 368 с.
3. Положення про порядок визначення та формування обов'язкових резервів для банків України : постанова від 16 березня 2006 р № 91 [Електронний ресурс] / НАУ-ОнПне. - Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=z0312-06>.
4. Стойко, О. Я. Банківські операції [Текст] / О. Я. Стойко. К. : Лібра, 2000. - 252 с.
5. Васюренко, О. В. Банківський менеджмент [Текст] : посіб. / О. В. Васюренко - К. : Видавничий центр «Академія», 2001. - 320 с.
6. Васюренко, О. В. Банківські операції [Текст] / О. В. Васюренко. - К. : Знання, 2000. - 234 с.
7. Кириченко, О. А. Банківський менеджмент [Текст]: навч. посіб. / О.А. Кириченко, І.В. Гіленко, С.Л. Роголь, - К. : Знання-Прес, 2002. - 438 с.
8. Економічна енциклопедія [Електронний ресурс] / Бібліотека В. Н. Воеводіна. - Режим доступу : <http://enbv.narod.ru/text/Econom/encyclo/str/E-190.html>
9. Міщенко, В. І. Банківські операції [Текст] : підруч. / В. І. Міщенко, Н. Г. Слав'янська. - К. : Знання, 2006. - 727 с.
10. Олійник, Д. П. Ресурсна база українських комерційних банків як джерело ліквідності [Текст] / Д. П. Олійник // Банківська справа. - 2000. - № 2 - С. 42-44.
11. Капран, В.І. Банківські операції: навч. посіб. / В.І. Капран, М.С. Кравченко, С.І. Омельченко. - К.: Центр начальної літератури, 2006. - 208 с.
12. Мороз, А. М. Банківські операції [Текст] : підруч. / Мороз, А. М.,

Савлук, М. І., Пуховкіна, М. Ф. - К. : КНЕУ, 2002. - 476 с.

13. Внукова, Н. М. Ощадна справа [Текст] : навч. посіб. / Внукова, Н. М., Куликов, П. М., Череватенко, В. А. - Харків : ТОВ «Компанія СМІТ», 2005. - 480 с.

14. Роуз, П. С. Банковский менеджмент [Текст] : пер. с англ. со 2-го / Роуз П. С. - изд. - М. : Дело ЛТД, 1995. - 768 с.

15. Бутинця, Ф. Аналіз діяльності комерційного банку [Текст] : навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів за спеціальністю «Банківський менеджмент» / за ред. проф. Ф. Ф. Бутинця та проф. А. М. Герасимовича. - Житомир : ПП «Рута», 2001. - 384 с.

16. Александрова, Н.Г. Банки и банковская деятельность для клиентов [Текст] / Н. Г. Александрова, Н. А. Александров - С.-Пб: Питер, 2002. - 224 с.

17. Петрук, О. М. Банківська справа [Текст] : навч. посіб. / за ред. д-ра екон. наук, проф. Ф. Ф. Бутинця. - К. : Кондор, 2004. - 461 с.

18. Колесников, В. И. Банковское дело [Текст] : учеб. - 4-е изд., перераб. и доп. / под ред. проф. В. И. Колесникова, проф. Л. П. Кроливецкой. - М. : Финансы и статистика, 1998, - 464 с.

19. Савлук, М. І. Вступ до банківської справи [Текст] : уч. посіб. / відп. ред. М. І. Савлук. - К. : Лібра, 1998. -344 с.

20. Киселева, Т. Н. Организационно-методические основы функционирования системы защиты вкладов населения в условиях реструктуризации банковской системы России [Текст] : дис. канд. экон. наук / Киселева, Татьяна Николаевна. - Хабаровск, 2000. - 245 с.

21. Про затвердження Положення про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій з юридичними і фізичними особами : постанова від 03 грудня 2003 № 516 [Електронний ресурс] / НАУ-О. Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/?nobreak=1&uid=1030.1269.1>

22. Тищенко, Л. В. Развитие системы страхования банковских вкладов населения и управление моральным риском [Текст] : дис. канд. экон. наук / Тищенко, Л. В. - Ростов н/Д, 2005. - 170 с.

23. Співак, С. І. Депозитна політика комерційних банків [Електронний ресурс] / Вісник Луганського національного аграрного університету № 6, 2013. Режим доступу :

http://www.nbuu.gov.ua/portal/chem_biol/nlnau/Ekon/2013_6/articles/S.I.Spivak.pdf

24. Про затвердження інструкції про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах, затверджених постановою Правління Національного банку України: постанова від 12 листопада 2003 р. № 492 / [Електронний ресурс] / НАУ-ОПППЄ. Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/?nobreak=1&uid=1030.1194.1>.

25. Бартош, О. М. Депозитна політика банку та основні етапи її формування [Електронний ресурс] / Проблеми розвитку банківської системи в сучасних умовах № 3, 2008. Режим доступу : http://www.nbuu.gov.ua/portal/Soc_Gum/VUbsNbU/2008_3/Visnyk%20UBS%20NBU%203_97.pdf

26. Финансово-кредитный энциклопедический словарь [Текст]: словарь / колл. авторов : под общ. ред. А. Г. Грязновой. - М. : Финансы и статистика, 2002. - 1168 с.

27. Примостка, Л. О. Фінансовий менеджмент у банку [Текст] : підруч. - 2-ге вид., доп. і перероб. / Л. О. Примостка. - К. : КНЕУ, 2004. - 468 с.

28. Офіційний сайт ПАТ КБ «Приватбанк» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://privatbank.ua>

29. Тертична, Н. В. Удосконалення механізму формування депозитної політики в банках України [Електронний ресурс]. - Режим доступу http://www.nbuu.gov.ua/portal/chem_biol/nvlnau/Ekon/2013_6/articles/N.V.Tertichna.pdf

30. Економічна енциклопедія [Текст] : енциклопедія у 3-х томах. - Т.1 / редкол. : С. В. Мочерний (відп. ред.) та ін. - К. : Видавничий центр «Академія», 2000 - 864 с.

31. Большой экономический словарь / под ред. А.Н. Азрилияна. - 4-е

изд., доп. и перераб. - М.: Институт новой экономики, 1999. - 1248 с.

32. Енциклопедичний словник бізнесмена : менеджмент, маркетинг, інформатика [Текст] : словарь / за заг. ред. М. І. Молдованова. - К. : Техніка, 1993. - 856 с.

33. Універсальний словник - енциклопедія [Текст] : словник / гол. ред. ради чл.-кор. НАНУ М. Попович. - К. : Ірина, 1999. -1551 с.

34. Енциклопедія банківської справи України [Текст] : енциклопедія / редкол. : В. С. Стельмах (голова) та ін. - К. : Молодь, ін Юре, 2001. - 680 с.

35. Райзберг Б.А. Современный экономический словарь / Б.А. Райзберг, Л.Ш. Лозовский, Е.Б. Стародубцева - М. : ИНФРА-М, 1996. - 496 с.

36. Рожнятовська, А. В. Нові методи залучення коштів населення до банківської сфери [Електронний ресурс]/ Рожнятовська А. В., Маліцька С. С., Вержбицька Г. М.,- Режим доступу http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Magisterium/Economy/2013_35/09_rozhnyatovska_av.pdf

37. Парасій-Вергуненко, І. М. Аналіз банківської діяльності [Текст] : навч.-метод. посіб. / І. М. Парасій-Вергуненко. - К. : КНЕУ, 2003. - 347 с.

38. Тітєвська, О. В. Методологічні підходи до визначення факторів депозитних ризиків банку як об'єкта [Електронний ресурс] : збірник наукових праць / О. В. Тітєвська - Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ekpr/2008_13/titevaska.pdf

39. Мельникова, І. М. Маркетингова політика комерційного банку на депозитному ринку [Текст] : дис. канд. екон. наук : спец. 08.06.02 «Підприємництво, менеджмент та маркетинг» / Мельникова, Ірина Миколаївна. - К., 2001. - 45 с.

40. Сало, І. В. Фінансовий менеджмент банку [Текст] : навч. посіб. / І. В. Сало, О. А. Криклій. - Суми : ВТД «Університетська книга», 2007. - 314 с.

41. Дмитрієва, О. А. Депозитна політика комерційного банку в умовах стабілізації грошово-кредитного ринку України [Текст] : автореф. дис. на здобуття наук. степеня канд. екон. наук : спец. 08.04.01 «Фінанси, грошовий

обіг і кредит» / Дмитрієва, Олена Анатоліївна. - Київ, 2004. - 18 с.

42. Тиркало, В. І. Банківська справа [Текст] : навч. посіб. / В. І. Тиркало. - Тернопіль : Карт-бланш, 2001. - 314 с.

43. Єпіфанов, А. О. Операції комерційних банків [Текст] : навч. посіб. / Єпіфанов, А. О., Маслак, Н. Г., Сало, І. В. - Суми : ВТД «Університетська книга», 2007. - 523 с.

44. Герасимович А.М. Облік та аудиту комерційних банках / А.М. Герасимович, Т.В. Кривов'яз, О.А. Мазур та ін.; за ред. д-ра екон. наук, проф. А. М. Герасимовича. - Львів : Видавництво «Фенікс», 1999. - 512 с.

45. Лаврушина, О. И. Банковское дело [Текст] : учебн. пособ. / О. И. Лаврушина. - М. : Финансы и статистика, 2000. - 672 с.

46. Пуховкіна, М. Ф. Банківські операції [Текст] : підруч. / М. Ф. Пуховкіна, А. М. Мороз, М. І. Савлук. К. : КНЕУ, 2002. - 476 с.

47. Груздевич, У. Я. Аналіз банківської діяльності банку [Текст] : навч. посіб. / У. Я. Груздевич - К.: УБС НБУ, 2007. - 222 с.

48. Положення про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій з юридичними та фізичними особами : постанова Правління НБУ від 01 грудня 2003 р. №516 / [Електронний ресурс] / - Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1256-03>

49. Положення про здійснення операцій з готівковою іноземною валютою установами ПАТ КБ «Приватбанк» : постанова Правління ПАТ КБ «Приватбанк» від 03 червня 2008 р. № 9РП / [Електронний ресурс] внутрішній сайт ПАТ КБ «Приватбанк».

50. Положення про кредитування фізичних осіб : постанова Правління ПАТ КБ «Приватбанк» від 18 червня 2007 р. № 11 / [Електронний ресурс] / внутрішній сайт ПАТ КБ «Приватбанк».

51. Положення про кредитування юридичних осіб та інших суб'єктів підприємницької діяльності : постанова Правління ПАТ КБ «Приватбанк» від 26 грудня 2008 р. № 17 / [Електронний ресурс] / внутрішній сайт ПАТ КБ «Приватбанк».

52. Положення про організацію здійснення касових операцій та систему контролю за готівковими коштами і цінностями в ПАТ КБ «Приватбанк» : постанова Правління ПАТ КБ «Приватбанк» від 17 серпня 2006 р. №П-90/4 / [Електронний ресурс] / внутрішній сайт ПАТ КБ «Приватбанк».

53. Порядок організації касової роботи в установах ПАТ КБ «Приватбанк» : постанова Правління ПАТ КБ «Приватбанк» від 29 січня 2008 р. № 11-1 / [Електронний ресурс] / внутрішній сайт ПАТ КБ «Приватбанк».

54. Правила ведення поточних карткових рахунків фізичних осіб та користування платіжними картками ПАТ КБ «Приватбанк» : Постанова Правління ПАТ КБ «Приватбанк» від 12 березня 2008 р. № 7П / [Електронний ресурс] / внутрішній сайт ПАТ КБ «Приватбанк».

55. Правила ведення поточних рахунків фізичних осіб в ПАТ КБ «Приватбанк» : розпорядження ПАТ КБ «Приватбанк» від 09 січня 2008 р. № 8Р / [Електронний ресурс] / внутрішній сайт ПАТ КБ «Приватбанк».

56. Правила здійснення депозитних операцій в ПАТ КБ «Приватбанк» : постанова Правління ПАТ КБ «Приватбанк» від 07 серпня 2006 р. №П-85/4 / [Електронний ресурс] / внутрішній сайт ПАТ КБ «Приватбанк».

57. Про банки і банківську діяльність : закон України від 07 грудня 2000 р. №2121-III / [Електронний ресурс] / офіційний сайт ВР України. - Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>

58. Інструкції про порядок відкриття, використання та закриття рахунків в національній та іноземних валютах : постанова Правління НБУ від 12 листопада 2003 р. № 492 / [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0321-09>

59. Цивільний кодекс України [Текст] : за станом на 20 січня 2007 р. - Х. : Одісей, 2007. - 240 с.

60. Звіти банку ПАТ КБ «Приватбанк» [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://privatbank.ua/about/finansovaja-otchetnost>

61. Інструкція про здійснення грошових переказів за системою «Х-Експрес» : постанова Правління ПАТ КБ «Приватбанк» із змінами та доповненнями від 14 жовтня 2005 р. №П-82/3 / [Електронний ресурс] / внутрішній сайт ПАТ КБ «Приватбанк».

62. Інструкція про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземній валютах : постанова Правління НБУ від 12 листопада 2003 р. № 492 / [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1172-03>

63. Жидецький, В. Ц. Основи охорони праці [Текст] / В. Ц. Жидецький. - Л. : УАД, 2006. - 336 с.

64. Ткачук, С. Л. Информационное обеспечение системы управления охраной труда [Текст] / Ткачук, С. П., Перлий, В. М., Голинько, В. И. - К. : Основы, 1997.- 263 с.

65. Кодекс законів про працю України з постатейними матеріалами: бюлетень законодавства і юридичної практики України. - 1997. - № 11-12. / [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/322-08>

66. Порядок розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 25 серпня 2004 р. № 1112. / [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1232-2015-%D0%BF>

67. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності : закон України / від 23 вересня 1999 р. № ПОб-ХІУ зі змін, та доп. від 21.12.2000 р. № 2180. / [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1105-14>

ДОДАТКИ